मकवानपुरबाट प्रकाशित लोकप्रिय 'क' वर्गको पत्रिका

साझाकुरा

साझाकुरा

राष्ट्रिय दैनिक

www.sajhakuranews.com

काठमाडौं टप टेलर्स

अब टीसीएन रोडमा...

विगत लामो समयदेखि मेनरोड बुद्धचोकमा रहेर तपाईंको सेवामा समर्पित **काठमाडौं टप टेलर्स** अब हेटौंडा-१० सीमा चोकबाट टीसीएन रोडतर्फ दुईसय मिटर पश्चिम दायाँतर्फ बर्जर पेन्टको डिलरसंगै सरेको जानकारी गराउँदछौं ।

प्रो. विष्णुलाल महर्जन

९८४५०२२६५५

'प्रदेशसभा बन्धक हुँदा लोकतन्त्रप्रति नै अनादार हुन्छ'

लोकतन्त्र विचारको मन्थनबाट सशक्त हुन्छः प्रदेशप्रमुख देवकोटा

मनिल महतो

हेटौंडा, १८ माघ/ बागमती प्रदेशका प्रदेशप्रमुख दीपकप्रसाद देवकोटाले लोकतन्त्र विचारको मन्थनबाट सशक्त हुने बताएका छन् ।

विविधताको बीच पनि संवाद, सहकार्य र संवैधानिक मर्यादा अपरिहार्य हुने उनको धारणा छ । गत भदौ २३ र २४ गतेको जेनजी आन्दोलनको क्रममा क्षतिग्रस्त प्रदेशसभा सचिवालयको परिसरमा आयोजित बागमती प्रदेशसभाको आठौँ वार्षिकोत्सव समारोहमा सम्बोधन गर्दै प्रदेशप्रमुख देवकोटाले असहमति नै लोकतन्त्रको शक्ति भएको बताए । 'अवरोध र निर्णयबिहिनताको अवस्थामा लोकतन्त्र कमजोर हुन्छ' उनले बताए । लामो समयदेखि प्रदेशसभा बैठक नबसेको प्रति असन्तुष्टि जनाउँदै प्रदेशप्रमुख देवकोटाले प्रदेशसभालाई बन्धक बनाउँदा लोकतन्त्रप्रति नै अनादर हुने जिकिर गरेका छन् । प्रदेशसभाभित्र हुने प्रत्येक गतिविधिले संविधानको मर्म र जनहितलाई केन्द्रमा राख्नुपर्ने उनले बताए ।

'प्रदेशसभा वर्तमान पुस्ताप्रति मात्र नभई आउँदो पुस्ताप्रति पनि उत्तरदायी हुनुपर्ने छ' प्रदेशप्रमुख देवकोटाले भने, 'प्रदेशसभाभित्र हुने बहस, सहमति र निर्णयमा लोकतान्त्रिक संस्कार प्रतिबिम्बित हुनुपर्छ ।' प्रदेश र प्रदेशबासीको चासोको विषयमाले प्रदेशसभामा उच्च स्थान पाउनुपर्ने उनले उल्लेख गरे । प्रदेशप्रमुख देवकोटाले प्रदेशसभालाई राजनीतिक खिचातानी र अंकगणितको हिसाबले मात्र हेर्न नहुने बताएका छन् । दलहरुबीच हुने दाउपेचले जनतामा निराशा आउने उनले उल्लेख गरे । लोकतन्त्रको अर्थ धैर्यता र त्याग पनि हो भन्ने भावनालाई आत्मसात गर्न उनले आग्रह गरेका छन् । सूचनाप्रवाहमा कमजोरी हुँदा संघीयतामाथि नै आक्रमण भइरहेको बताउँदै प्रदेशप्रमुख देवकोटाले प्रदेशसभाले गरेका कामहरु प्रदेशबासी माझ पुऱ्याउनुपर्ने बताए ।

प्रदेशप्रमुख देवकोटाले प्रदेशसभाको गरिमा र कार्यकुशलतामै प्रदेश सरकारको प्रभावकारिता र संघीय लोकतान्त्रिक प्रणालीको सफलता निर्भर रहेको बताए । वार्षिकोत्सवलाई उपलब्धिको रुपमा मात्र नभई आत्ममूल्याङ्कन, कमीकमजोरीहरुको स्वीकारोत्ती गर्नुपर्ने दिनको रुपमा लिनुपर्ने उनले उल्लेख गरे । संख्यात्मक नभई गुणस्तरीय कानुन, औपचारिक बहस मात्र नभई परिणाममुखी निर्णय, प्रतिबद्धता मात्र नभई आमजनताले प्रत्यक्ष अनुभूति गर्ने सुशासनको अपेक्षा गरेको उनले बताए । प्रदेशसभाले बनाउने कानुन जनताको दैनिकीसँग जोडिनुपर्ने, सभाभित्र हुने बहस समाधानउन्मुख हुनुपर्नेमा उनको जोड थियो ।

त्यसैगरी, समारोहलाई सम्बोधन गर्दै मुख्यमन्त्री ईन्द्रबहादुर बानियाँले अहिलेको व्यवस्थाप्रति वितृष्णा नबढेको बताए । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रप्रति आकर्षण जगाउने काम कम भएको उनको बुझाई छ । मुख्यमन्त्री बानियाँले गणतन्त्रबादी दलहरुको बोली र व्यवहार फरक हुँदा समस्या भएको बताए । सभामुखको निर्वाचन र अधिवेशन आह्वान गर्ने सन्दर्भमा प्रतिपक्षी दलहरुसँग संवाद भइरहेको जानकारी गराउँदै उनले प्रतिपक्षी दलले नै फागुन २१ गतेको निर्वाचन पछि बैठक बोलाउन आग्रह गरेको बताए । व्यवस्था नभई अवस्थामा भएको कमजोरीलाई सुधार गर्न जेनजी पुस्ताले गरेको आन्दोलनलाई सबैले स्वीकार गर्नुपर्ने उनले उल्लेख गरे ।

मुख्यमन्त्री बानियाँले निजामती कर्मचारीप्रति पनि चर्को आक्रोश व्यक्त गरेका छन् । आफूले गल्ती गरेको दिन एक मिनेट पनि पदमा नबस्ने बताउँदै उनले सबै कर्मचारीले आफ्नो कमजोरी स्वीकार्दै जिम्मेवारी लिनुपर्ने बताए । प्रदेशसभाबाट पारित ऐन, कानुन निजामती कर्मचारीले नै पालना नगरेको उनले उल्लेख गरे । विगतमा हेटौंडाको सडक १६-१६ मिटर कायम गर्ने मन्त्रीपरिषद्को निर्णय कर्मचारीले प्रमाणित नगर्दा अहिले हेटौंडाबासीले पीडा भोग्नु परेको पनि उनले जिकिर गरे । मुख्यमन्त्री बानियाँले नीति र विधिअनुसार सरकारलाई सफल बनाउने निजामती कर्मचारीको पनि धर्म भएको बताए ।

मुख्यमन्त्री बानियाँले आफूले मुख्यमन्त्रीको पद सम्हाल्दा लिएको उद्देश्य पुरा भएपनि जेनजी आन्दोलनको कारण लक्ष्यसम्म पुग्न बाँकी नै रहेको बताए । एकले अर्कालाई आरोपप्रत्यारोप भन्दा पनि यथार्थलाई स्वीकार गर्न उनले प्रतिपक्षी दललाई आग्रह गरे । समारोहमा पूर्वमुख्यमन्त्री एवम् प्रमुख प्रतिपक्षी दलका नेता शालिकराम जम्कट्टेलले सभामुखको चयन र प्रदेशसभा बैठक कहिले बोलाउने ? भनेर मुख्यमन्त्रीलाई प्रश्न गरे । सरकारमा आफूहरुलाई चासो नरहेकोले सभामुख प्रतिपक्षी दललाई दिन उनले आग्रह गरे । नेता जम्कट्टेलले सभाको बैठक छिटो राखेर सभामुखलाई टुंग्याउनुपर्नेमा जोड दिए ।

हेटौंडा-काठमाडौं जोड्ने सडकको अवस्थाले नै संघीयताप्रति उठेको टिप्पणीलाई जवाफ दिएको उनको भनाई छ । प्रादेशिक संरचनाकै कारण ठाउँठाउँमा सडक, पुल निर्माण भएको नेता जम्कट्टेलले बताए । उनले नेपालको राजनीति असहज अवस्थामा रहेको बताए । गणतन्त्र स्थापनापछि जनताले गरेको अपेक्षा पुरा गर्न दलहरु चुकेको उनले स्वीकार गरे । नेता जम्कट्टेलले संविधान नै कोमामा भएको अवस्थामा निर्वाचन हुन्छ कि हुँदैन भन्ने बहस गर्न नहुने बताए । निर्वाचन मार्फत नयाँ जनादेश प्राप्त गरेको सरकारले ट्र्याक बाहिर जान लागेको व्यवस्था बचाउन सक्ने उनले उल्लेख गरे ।

समारोहमा बागमती प्रदेशका प्रथम मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले प्रदेशसभालाई प्रभावकारी बनाउन नसक्दा संघीयतामाथि आक्रमण बढ्दै जाने बताए । प्रदेश सरकारले विकास निर्माणको काम धेरै गरेको भएपनि जनतामाझ पुग्न नसकेको उनले उल्लेख गरे । उनले संघीयता र लोकतन्त्रलाई बचाउन गणतन्त्रवादी दलहरु सशक्त ढंगले अगाडि बढ्नुपर्ने बताए । भदौ २३ र २४ गते आगजानी गर्नेहरुको विरुद्ध किटानी जाहेरी दिँदा पनि सरकारले नै कारवाही गर्न नखोजेको उनले आरोप लगाए ।

प्रथम मुख्यमन्त्री पौडेलले संघीय सरकारको रिक्तताको अवस्थामा प्रदेश सरकारले जनतालाई सरकारको अनुभूति दिलाउने गरी काम गर्नुपर्नेमा जोड दिए । नेकपा एमाले संसदीय दलका नेता जगन्नाथ थपलियाले योजना बनाउने मात्र नभई परिणाममुखी नतिजा आउनेतर्फ सरकारको कदम केन्द्रित हुनुपर्ने बताए । उत्पादनमुखी अर्थतन्त्र, कृषि, उद्योग र पर्यटनलाई आर्थिक विकासको मेरुदण्ड भएको उनको भनाई छ । नेता थपलियाले सांस्कृतिक अवस्था र भौगोलिक विविधताले बागमती प्रदेशलाई अगाडि बढ्न प्रेरणा दिएकाले यस्ता कुरालाई ध्यान दिएर योजना बनाउनुपर्ने बताए । नेकपा एकीकृत समाजवादीका संसदीय दलका नेता कृष्णप्रसाद शर्माखनालले संघीय संसद् विघटनको अवस्थामा प्रदेशसभा बन्धक हुनु दुःखद भएको बताए ।

वर्तमान राजनीतिमा सुधारबिना अगाडि बढ्न सक्ने अवस्था नरहेको उनको भनाई छ । उपसभामुख अप्सरा चापागाईको सभाध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई सम्मान सहित रक्तदान गर्नेहरुलाई प्रशंसापत्र प्रदान गरिएको थियो ।

२०७४ माघ १८ गते पहिलो अधिवेशन सुरु गरेको प्रदेशसभाले कानुन निर्माणमा सक्रियता देखाए पनि बनेका कानुनको कार्यान्वयन, संसदमा हुने छलफलको गुणस्तर र विधायकी भूमिकाको प्रभावकारितामाथि गम्भीर प्रश्न उठ्न थालेका छन् । प्रदेशसभाबाट कानुन बने पनि कार्यान्वयनमा कमजोर नै देखिएको छ । प्रदेश सरकार सञ्चालनका लागि आवश्यक ठानिएका ९९ कानुनमध्ये हालसम्म प्रदेशसभाबाट ९० वटा विधेयक पारित भएका छन् ।

तीमध्ये ८९ वटा कानुन प्रदेश राजपत्रमा प्रकाशित भई कार्यान्वयनमा पुगेका छन् । प्रदेश चिठ्ठसम्बन्धी एक विधेयक भने संसदबाट पारित भएर पनि प्रदेशप्रमुखबाट प्रमाणीकरण नपाउँदा कार्यान्वयनमा जान सकेको छैन । यो विधेयक हाल पुनः प्रदेशसभामै विचाराधीन अवस्थामा छ । यसबाहेक तीनवटा विधेयक सभा, समिति र सचिवालय तहमा छलफलको चरणमा रहेको प्रदेश सचिवालयले जनाएको छ ।

थाहानगरको आग्रामा झोलुङ्गे पुलका लागि बजेट सुनिश्चित

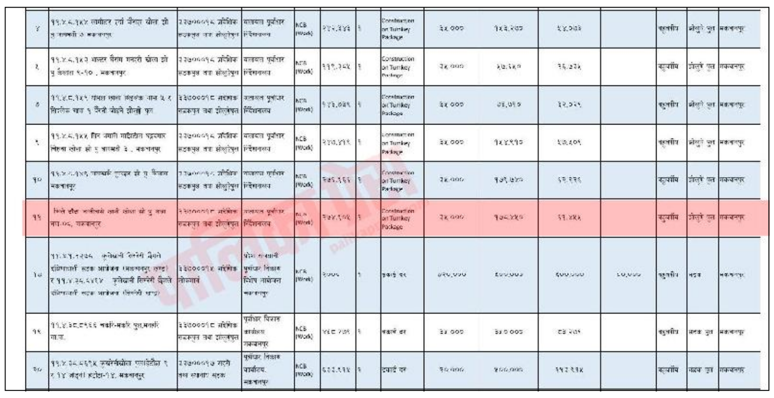

[illegible]	[illegible]	[illegible]	यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय	NCB (Work)	[illegible]	१	Construction on Turnkey Package	[illegible]	[illegible]	[illegible]		बहुवर्षीय	झोलुङ्गे पुल	मकवानपुर
[illegible]	[illegible]	[illegible]	यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय	NCB (Work)	[illegible]	१	Construction on Turnkey Package	[illegible]	[illegible]	[illegible]		बहुवर्षीय	झोलुङ्गे पुल	मकवानपुर
[illegible]	[illegible]	[illegible]	यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय	NCB (Work)	[illegible]	१	Construction on Turnkey Package	[illegible]	[illegible]	[illegible]		बहुवर्षीय	झोलुङ्गे पुल	मकवानपुर
[illegible]	[illegible]	[illegible]	यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय	NCB (Work)	[illegible]	१	Construction on Turnkey Package	[illegible]	[illegible]	[illegible]		बहुवर्षीय	झोलुङ्गे पुल	मकवानपुर
१०	[illegible]	[illegible]	यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय	NCB (Work)	[illegible]	१	Construction on Turnkey Package	[illegible]	[illegible]	[illegible]		बहुवर्षीय	झोलुङ्गे पुल	मकवानपुर
११	[illegible]	[illegible]	यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय	NCB (Work)	[illegible]	१	Construction on Turnkey Package	[illegible]	[illegible]	[illegible]		बहुवर्षीय	झोलुङ्गे पुल	मकवानपुर
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	NCB (Work)	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	बहुवर्षीय	सडक	मकवानपुर
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	NCB (Work)	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		बहुवर्षीय	सडक पुल	मकवानपुर
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	NCB (Work)	[illegible]	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		बहुवर्षीय	सडक पुल	मकवानपुर

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ मकवानपुरको थाहा नगरपालिका-८ मा निर्माणका लागि प्रस्ताव गरिएको कित्तेडाँडा जन्तीबासे खानीखोला झोलुङ्गे पुल निर्माणका लागि स्रोत सुनिश्चितता भएको छ ।

यो पुलका लागि २ करोड ७५ लाख बजेट स्रोत सुनिश्चित भएको हो । पुल निर्माणका लागि एक वर्षअघि वडाध्यक्ष हेमकुमार थिङले यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय बागमती प्रदेशबाट सर्भेक्षण गराई विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) तयार गराउन लगाएका थिए । वडाध्यक्ष थिङले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा ८ नम्बर वडामा डिपिआर गराएका पाँचवटा झोलुङ्गे पुलमध्ये एउटा पुलको लागि स्रोत सुनिश्चित भएको हो । वडाध्यक्ष लामाले भने-'बार मुरे मूलखोला छाप झोलुङ्गे पुल, खानीगाउँ काभ्रे झोलुङ्गे पुल, किट्टेडाँडा जन्तीबासे झोलुङ्गे पुल, आकाशेफाँट देउखेल झोलुङ्गे पुल र मोरिया सुलिकोट देउखेल झोलुङ्गे पुलको डिपिआर निर्देशनालयले तयार गरिदिएको छ, एउटा पुलको लागि स्रोत सुनिश्चित भयो अरुको पनि क्रमशः हुनेछन्' वडाले थालेको झोलुङ्गे पुल निर्माण अभियानमा निर्देशनालयले सकारात्मकरुपमा लिएको प्रति वडाध्यक्ष थिङले आभार व्यक्त गरे ।

बागमती प्रदेशको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले गत ३० पुसको मन्त्रीस्तरीय निर्णयबाट 'प्रदेश आयोजनाको बहुवर्षीय ठेक्का सहमतिसम्बन्धी मापदण्ड, २०८२' अनुसार पुलको खरिद गुरुयोजना स्वीकृत गर्दै स्रोत सुनिश्चितताको पत्र सम्बन्धित मन्त्रालयलाई पठाएको छ । भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयको प्रस्तावअनुसार बहुवर्षे ठेक्का प्रक्रिया अघि बढाउन अर्थ मन्त्रालयले सहमति दिएको मन्त्रालयका सूचना अधिकारी सुरज पौडेलले जानकारी दिए । स्रोत सुनिश्चित भएको योजनाको चालू आर्थिक वर्षमै ठेक्का लगाउनुपर्ने मन्त्रालयले जनाएको छ । थाहा नगरपालिकाको एउटा सहित बागमती प्रदेशभरका ४६ आयोजना स्वीकृत भएका छन् ।

यी सबै आयोजनाका लागि आगामी आर्थिक वर्ष २०८५/८६ सम्मको बजेट सीमा निर्धारण गरिएको छ । बहुवर्षे र स्रोत सुनिश्चितता गरिएका आयोजनाको कुल अनुमानित लागत तीन अर्ब २३ करोड ३० लाख रुपैयाँ रहेको सूचना अधिकारी पौडेलले बताए । यसमध्ये चालू आर्थिक वर्षमा एक अर्ब ७५ करोड तीन लाख रुपैयाँ, आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा एक अर्ब ९३ करोड ९९ लाख रुपैयाँ, आर्थिक वर्ष २०८४/८५ मा ९३ करोड ९७ लाख रुपैयाँ र आर्थिक वर्ष २०८५/८६ मा १७ करोड ९८ लाख रुपैयाँ खर्च गर्ने गरी लागत अनुमान गरिएको उनको भनाइ छ ।

कमाने प्रिमियर लिगको उपाधि कमाने एक्सपर्ट भिजन-११ लाई

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ हेटौंडा-८ कमानेस्थित कमाने क्रिकेट क्लबद्वारा आयोजित कमाने प्रिमियर लिग (केपीएल) क्रिकेट प्रतियोगिताको उपाधि कमाने एक्सपर्ट भिजन-११ ले जितेको छ ।

हेटौंडा-८ स्थित चन्द्रोदय माध्यमिक विद्यालयको मैदानमा सम्पन्न फाइनल खेलमा कमाने एक्सपर्ट भिजन-११ ले कमाने राइडर्सलाई ३ विकेटले पराजित गर्दै च्याम्पियन बन्न सफल भएको हो । टस हारेर पहिले ब्याटिङ गरेको कमाने राइडर्सले निर्धारित २० ओभरमा ८ विकेट गुमाउँदै १५४ रनको प्रतिस्पर्धात्मक लक्ष्य प्रस्तुत गरेको थियो । राइडर्सका लागि सुखेन्दु समन्थले १८ बलमा आक्रामक ३५ रन बनाए भने रामनरेश गिरीले १६ बलमा २९ रन र काशपल अधिकारीले ३५ बलमा २७ रनको योगदान दिए । बलिङतर्फ कमाने एक्सपर्ट भिजनका सागर मगरले सर्वाधिक ३ विकेट लिए भने सुजित पटेलले २ विकेट हात पारे ।

१५४ रनको लक्ष्य पछ्याएको कमाने एक्सपर्ट भिजन-११ ले १९ ओभर १ बलमै ७ विकेट गुमाउँदै १५७ रन जोडेर उपाधि सुरक्षित गऱ्यो । टोलीको जितमा असीम श्रेष्ठले ३६ बलमा शानदार ६० रनको अर्धशतकीय पारी खेले । सुजित पटेलले १९ बलमा ४० रन तथा इरफान अलिले २० बलमा २७ रनको महत्वपूर्ण योगदान दिएका थिए । राइडर्सका तर्फबाट प्रवीन घिमिरेले ३ विकेट लिए भने विपुल खनालले २ र विष्णु राउतले १ विकेट लिए । खेलको म्यान अफ द म्याच विष्णु राउत घोषित भए ।

उपाधि विजेता कमाने एक्सपर्ट भिजन-११ ले नगद १ लाख रुपैयाँसहित शिल्ड, मेडल र प्रमाणपत्र प्राप्त गऱ्यो भने उपविजेता कमाने राइडर्सले ५० हजार रुपैयाँसहित शिल्ड, मेडल र प्रमाणपत्रमा चित्त बुझायो । प्रतियोगितामा विष्णु राउत उत्कृष्ट खेलाडी, संजीव थापा उत्कृष्ट ब्याट्सम्यान, सागर मगर उत्कृष्ट बलर तथा दिप्सन चौलागाईं इमर्जिङ प्लेयर घोषित भए । उनीहरुलाई जनही ५ हजार रुपैयाँ नगद पुरस्कार प्रदान गरिएको थियो । कमाने प्रिमियर लिगका खेल संयोजक विष्णु दाहालको सभाध्यक्षता तथा हेटौंडा-८ का वडाध्यक्ष रामकृष्ण थापाको प्रमुख आतिथ्यमा पुरस्कार वितरण भएको थियो ।

कार्यक्रममा मकवानपुर जिल्ला क्रिकेट संघका अध्यक्ष करन महतराक्षेत्री, सचिव विनोदकुमार बानियाँ, सदस्य संजोक पोखरेल, आयोजक समितिका अध्यक्ष किशोर खत्री तथा कमाने फुटबल एकेडेमीका अध्यक्ष रमेश थापालगायतको उपस्थिति रहेको थियो । लिगचरणमा ५ खेलमध्ये ४ खेल जित्दै कमाने एक्सपर्ट भिजन-११ शीर्ष स्थानमा रहँदै फाइनलमा प्रवेश गरेको थियो भने कमाने राइडर्स पनि समान ४ जितसहित उपविजेता बन्दै फाइनल पुगेको थियो ।

साझाकुरा

हाम्रो कुरा

सरकारी समन्वयमा तुसारो

मुलुकमा संघीयताको उपलब्धीको नमूना हेर्न टाढा जानस पर्दैन । गाउँगाउँमा पुगेको सिंहदरवारले जनजीविकामा कति सहजता ल्यायो भन्ने कुरा जगजाहेर छ । प्रदेश सरकारले आफ्नो प्रशासनिक भवन निर्माण गर्न जग्गाको भोगाधिकार हालसम्म पाउन सकेको छैन भनेपछि संघीयता कार्यान्वयनको अवस्था बुझिहालिन्छ । प्रदेश संरचना कार्यान्वयनमा आएको ८ वर्ष वितिसक्दा पनि बागमती प्रदेशको आफ्नै प्रशासनिक भवन निर्माण गर्ने योजना अझै अगाडि बढ्न सकेको छैन । २०७६ देखि सुरु भएको जग्गा प्राप्तिसम्बन्धी प्रक्रिया टुंगोमा नपुग्दा प्रदेश राजधानीको स्थायी प्रशासनिक संरचना निर्माण योजना अलपत्र छ । २०७४ मा प्रदेश संरचना कार्यान्वयनमा आएयता बागमती प्रदेशले पाँच मुख्यमन्त्रीसहित ८० भन्दा बढी मन्त्री पाइसकेको छ । तर, प्रदेश सरकारले हरेक वर्ष बजेट विनियोजन गरेपनि आवश्यक जग्गा प्राप्ति नहुँदा प्रशासनिक भवन निर्माण अघि बढ्न सकेको छैन । बागमती प्रदेशका मुख्यमन्त्री इन्द्रबहादुर बानियाँका निजीसचिव भक्तबहादुर भण्डारीकाअनुसार जग्गा प्राप्ति र रुख कटानसम्बन्धी प्रक्रिया अहिले अन्तिमचरणमा पुगेको छ । भवन निर्माणका लागि आवश्यक जग्गाको भोगाधिकार प्राप्त गर्ने फाइल संघीय वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा पुगेको उनले जानकारी दिए । भण्डारीकाअनुसार संघीय मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृति प्राप्त भएपछि थप प्रक्रिया अघि बढ्नेछ । संघीय सरकारले निर्णय गरेलगत्तै डिभिजन वन कार्यालयमार्फत् रुखको गणना, छपान र कटान प्रक्रिया सुरु हुने बताइएको छ ।

जग्गा प्राप्तिका क्रममा पर्ने वनक्षेत्रको क्षतिपूर्ति र वृक्षरोपणका लागि आवश्यक रकमको सुनिश्चितता प्रदेश सरकारले गरिसकेको छ । बागमती प्रदेश मन्त्रिपरिषद्को भदौमा बसेको बैठकले वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (इआइए) प्रतिवेदनअनुसार आवश्यक रकम ‘वनकोष’मा जम्मा गर्ने निर्णय गरेको थियो । मुख्यमन्त्री बानियाँले यस विषयमा विभागीय मन्त्रालयलाई आवश्यक निर्देशन दिँदै संघीय सरकारसँग निरन्तर समन्वय गरिरहेको भण्डारीको भनाइ छ । संघीय वन तथा वातावरण मन्त्रालयले प्रदेश सरकारको प्रतिबद्धतापत्र प्राप्त गरिसकेकाले अब यो फाइल संघीय मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्तावका रुपमा लैजाने तयारी भएको उनले बताए । प्रदेशको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले संघीय मन्त्रालयले माग गरेका सबै प्रतिबद्धता र सुनिश्चिततासहितको पत्राचार गरिसकेको छ । पुस १४ गते र त्यसपछि मागिएअनुसार थप प्रतिबद्धतापत्र पुस २० गते पठाइसकिएको छ । बागमती प्रदेशको एकीकृत प्रशासनिक संरचना निर्माणको अवधारणा पहिलोपटक तत्कालीन मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले २०७५ मै अघि सारेका थिए । प्रदेश राजधानीका संरचना निर्माणका लागि जग्गा खोजी गरिए पनि त्यो प्रयास निष्कर्षमा पुग्न सकेको थिएन । त्यसपछि मुख्यमन्त्री बनेका राजेन्द्र पाण्डे र शालिकराम जम्कट्टेलको कार्यकालमा पनि जग्गा प्राप्तिको प्रयास भएपनि सफलता प्राप्त हुन सकेन । हेटौंडा उपमहानगर पालिका-१७ स्थित डिपोचौरक्षेत्रमा प्रशासनिक संरचना निर्माण गर्ने गरी पटकपटक संघीय सरकारसँग पत्राचार भएपनि कानुनी र वातावरणीय प्रक्रियाका कारण योजना रोकिँदै आएको थियो । पछिल्लो समय संघीय सरकारको राष्ट्रिय योजना आयोगले यो आयोजनालाई ‘राष्ट्रिय गौरवको आयोजना’ घोषणा गरेसँगै जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया केही सहज बनेको बताइएको छ ।

प्रदेशका निवर्तमान मुख्यमन्त्री बहादुरसिंह लामाको कार्यकालमा प्रधानमन्त्री कार्यालयसँग समन्वय र लबिङपछि ६ चैत २०८१ मा राष्ट्रिय योजना आयोगले राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाका रुपमा स्वीकृत गर्ने निर्णय गरेको थियो । आयोगको निर्णयपछि संघीय वन तथा वातावरण मन्त्रालय र भूमि व्यवस्था मन्त्रालयमा पत्राचार गरिएपनि वन क्षेत्रको क्षतिपूर्ति रकम सुनिश्चित नहुँदा फाइल पुन: रोकिएको थियो । प्रदेश सरकारले रुख कटान र वृक्षरोपणका लागि आवश्यक रकम ‘वनकोष’मा जम्मा गर्ने निर्णय गरेपछि प्रक्रिया फेरि अघि बढेको हो । प्रदेश सरकारले प्रदेश राजधानी पूर्वाधार विकास विशेष आयोजना स्थापना गरी हेटौंडा-१७ डिपोचौरमा ३१ हेक्टर क्षेत्रफलमा प्रशासनिक संरचना निर्माण गर्ने योजना बनाएको छ । इआइए अनुसार मुख्यमन्त्री कार्यालयसहित १० वटा मन्त्रालय, प्रदेशसभा भवन, सुरक्षा निकाय, लोकसेवा आयोग, नीति तथा योजना आयोग, बैंक, क्याफेटेरिया र शिशु स्याहार केन्द्रसहित २५ वटा आधुनिक संरचना निर्माण गरिनेछ । आयोजनाअन्तर्गत् २७ दशमलव ५७ हेक्टर क्षेत्र घ्याम्पे र चुरेकाली सामुदायिक वनमा पर्छ भने ३ दशमलव ४५ हेक्टर क्षेत्र विद्यालय र सार्वजनिक जग्गा छ । वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनअनुसार संरचना निर्माणका क्रममा पाँच हजार २४४ वटा रुख काटिनुपर्नेछ ।

महत्वपूर्ण टेलिफोन नम्बरहरू

मक्वानपुर प्रहरी

प्रहरी कन्ट्रोल:	१००
जिल्ला ट्राफिक:	५२०५९९
वडा प्रहरी:	५२०२९९
पशुपतिनगर इलाका:	५२०५९८
पालुङ इलाका:	६२०४६७
मनहरी इलाका:	९८५५०९०१६१
इलाका फापरबारी:	६२१९८०
इलाका भीमफेदी:	६९१४६२
इलाका ठिंगन:	९८४५२९९३८१
चौकीटोल चौकी	९७४२५५९५०१
चित्लाङ चौकी:	६९२०००
चौघडा चौकी	९८४४०५४६०४
नेवारपानी चौकी:	९७५५०००२९९
फाखेल चौकी:	९८४५०३१३९८
पदमपोखरी चौकी:	९८४५०९९७८९

एम्बुलेन्स सेवा

नेपाल रेडक्रस:	५२०७११, ९८५५०२८९५२
हेटौंडा अस्पताल:	५२०३०५
परिवार नियोजन संघ:	५२०७४५,९८४५१०४५००
मनहरी रेडक्रस:	९८४५१०५८२१
छतिवन रेडक्रस:	९८६१६२२३११
भीमफेदी रेडक्रस:	६२०६९९
पालुङ रेडक्रस:	९८१४२०७४०१
बज्रबाराही रेडक्रस:	९८४५३०२९८४
सहकारी अस्पताल:	०५७-५२६५८७, ९८४५६१९१९४
बसामाडी एम्बुलेन्स:	९८४५२९७५७९
बारुण यन्त्र:	१०१
बाल हेल्पलाइन नेपाल:	१०९८
माइती नेपाल:	५२१०५०
अपाङ्ग बाल अस्पताल	९८४५२९६४४५

सार्वजनिक हितको लागि
साझाकुरा राष्ट्रिय दैनिक

भोलिको पात्रो

भोलि वि.सं. २०८२ माघ २० गते मंगलबार ३ फेब्रुअरी २०२६ । द्वितीया, फागुन कृष्णपक्ष । सिल्लागा ११४६ ने.सं. । सूर्योदय ६:५२ सूर्यास्त ५:४५ ।

आजको राशिफल

मेष	: भूमिबाट लाभ लिने समय छ	**तुला**	: लेनदेनमा विवाद हुनेछ
वृष	: बिग्रिएको सम्बन्ध सुधार्ने मौका छ	**वृश्चिक**	: धार्मिक कार्यले फाइदा हुनेछ
मिथुन	: महत्वाकांक्षी योजना फलीभूत हुनेछ	**धनु**	: मन खिन्न बनाउन सक्छ
कर्कट	: काममा परिवारकोसहयोग मिल्नेछ	**मकर**	: दिन उत्साहपूर्ण बन्नेछ
सिंह	: स्वास्थ्यमा कमजोरी हुनेछ	**कुम्भ**	: नयाँ ज्ञान सिक्ने अवसर मिल्नेछ
कन्या	: उपचारमा खर्च हुनेछ	**मीन**	: व्यावसायिक यात्राको सम्भावना छ

नेपालमा गरिबी घटे पनि असमानता र क्षेत्रीय खाडल किन बढ्दैछ ?

✍राकेश कर्ण

२१ फागुन २०८२ को सैंय निर्वाचनको सँघारमा रहेका राजनीतिक दलहरू तीव्र विकास र स्थिरताको पुरानै बाचा सहित जनतामाझ पुगिरहेका छन् । तर, यी चुनावी नाराहरूभित्र लुकेको एउटा तितो सत्य हो: नेपालले गरिबी त घटाएको छ, सँगसँगै असमानता र क्षेत्रीय खाडल झन् फराकिलो बन्दै गएको छ । विकासको लाभबाट सीमान्तकृत समुदाय अझै पनि वञ्चित छन् । यो विरोधाभासपूर्ण समस्यालाई चिर्न सक्दा मात्र अब बन्ने सरकारको सफलता अन्तरनिहित हुनेछ ।

विरोधाभास: साझा समृद्धि विनाको आर्थिक वृद्धि

सुरुआती हेराइमा तथ्याङ्कहरू उत्साहजनक देखिन्छन् । विगत १५ वर्षमा नेपालको गरिबीको दर नाटकीय रूपमा घटेको छ । सन् २०२२-२३ मा सम्पन्न नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण चौथो विधि अनुसार, २०.२७ प्रतिशत अर्थात् लगभग ५ जनामध्ये १ नेपाली गरिबीको रेखा मुनि रहेको छ, जुन सन् २०१०-११ मा २५.१६ प्रतिशत थियो । वास्तविक संख्यामा हेर्दा, विगत १२ वर्षमा मात्रै झण्डै ९० लाख मानिस गरिबीबाट मुक्त भएका छन् । स्वास्थ्य, शिक्षा र जीवनस्तरमा हुने वञ्चितीकरणलाई एकैसाथ मापन गर्ने बहुआयामिक गरिबी सन् २००६ मा कुल जनसंख्याको ५८.३ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२२ सम्म आइपुग्दा १६.४ प्रतिशतमा झरेको छ । पूर्वाधार सुधारको कथा पनि उस्तै छ । गरिबहरूमाझ विद्युत्को पहुँच नभएकाहरूको संख्या ४०.४ प्रतिशतबाट घटेर १.९ प्रतिशतमा झरेको छ भने खानेपानीको वञ्चितीकरण १६.३ प्रतिशतबाट १.२ प्रतिशतमा सीमित भएको छ ।

तथापि, यी उपलब्धिहरूले एउटा गहिरो र चिन्ताजनक पक्षलाई पर्दाभित्रै लुकाएको छ । सन् २०१५ र २०१६ को बीचमा गरिबी २०.६ प्रतिशतबाट बढेर २७ प्रतिशत पुग्यो । यसबीचमा नेपालले विनाशकारी भूकम्प र भारत-नेपाल सीमा नाकाबन्दीको सामना पनि गरेको थियो । यसले झण्डै २० लाख मानिसलाई पुन: गरिबीको भुमरीमा धकेल्यो र कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (जीडीपी) को वृद्धिलाई ०.४ प्रतिशतमा खुम्च्याइदियो । यसले एक मौलिक कमजोरीलाई उजागर गरेको छ- युवा बेरोजगारीमा हुने १ प्रतिशतको वृद्धिले दक्षिणएशियाको प्रतिव्यक्ति जीडीपी वृद्धिदरलाई औसतमा ०.२० प्रतिशतले घटाउँछ र बेरोजगारी १७ प्रतिशत नाघ्दा यो गिरावट ०.३० प्रतिशतसम्म पुग्छ ।

आधारभूत रूपमा, आर्थिक वृद्धि साझा समृद्धिमा रूपान्तरण हुनसकेको छैन । आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (जीडीपी) अनुमानित ४.६१ प्रतिशतले विस्तार भयो, जुन अघिल्लो आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को ३.७ प्रतिशतभन्दा बढी हो । यस वृद्धिका बाबजुद, प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय १,४५६ अमेरिकी डलरबाट सामान्य वृद्धि भई १,५१७ डलर पुगेको छ अर्थात् प्रति व्यक्ति वार्षिक जम्मा ६१ डलर मात्र । गम्भीर पक्ष के छ भने, गरिबी घटे पनि असमानताको अवस्था भने स्थिर छ वा झन् बिग्रँदै गएको छ । उपभोगमा आधारित असमानताको मानक मापन- गिनी गुणाङ्क (गिनी कोफिसियन्ट)- ०.३० मा अडिएको छ र यसमा वर्षौंदेखि कुनै सुधार आएको छैन । यसले सम्पत्तिको वितरणमा शून्य प्रगति भएको सङ्केत गर्छ । आयमा आधारित असमानता झन् खराब भएको छ, जहाँ आय गिनी गुणाङ्क सन् २०१०-११ को ०.४९ बाट बढेर २०१९ सम्ममा ०.५८ पुगेको छ ।

अझ डरलाग्दो कुरा के छ भने, सबैभन्दा धनी १० प्रतिशत र सबैभन्दा गरिब ४० प्रतिशतको आयलाई तुलना गर्ने ‘पाल्मा रेसियो’ १.३:१ को अवस्थामा छ । यसको अर्थ नेपालका माथिल्ला १० प्रतिशत धनीहरूले पुछारका ४० प्रतिशत गरिबहरूको संयुक्त आयभन्दा १.३ तीन गुणा बढी कमाउँछन् । जब आयको सट्टा सम्पत्तिको आधारमा मापन गरिन्छ, यो असमानता अझै चरम देखिन्छ । सबैभन्दा धनी १० प्रतिशतसँग सबैभन्दा गरिब ४० प्रतिशतको तुलनामा २६ गुणा बढी सम्पत्ति छ । सम्पत्तिको गिनी गुणाङ्क ०.७४ पुगेको छ, जसले सम्पत्तिको चरम केन्द्रीकरणलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ ।

यस विरोधाभासले नेपालको विकास मोडेलको आधारभूत चरित्रलाई उजागर गर्दछ । सन् २०२३ सम्म आइपुग्दा वैदेशिक रोजगारीमा गएका श्रमिकहरूले घर पठाउने विप्रेषण (रेमिट्यान्स)को कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा अनुपात २६.८९ प्रतिशत पुगेको छ, जुन अघिल्लो वर्षहरूमा २२.८२ प्रतिशत थियो । यस्तो रकम स्थानान्तरणले गरिब परिवारहरूलाई तत्काल राहत दिन र आयमा आधारित गरिबी घटाउन मद्दत गरे पनि संरचनागत असमानतालाई भने सम्बोधन गर्न सकेको छैन ।

विप्रेषणको ९० प्रतिशत हिस्सा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी हुनुको सट्टा उपभोगमै खर्च हुने गरेको छ । यसले गर्दा नेपालको अर्थतन्त्रमा पछिल्ला केही वर्षलाई छाडेर ‘उपभोगको लहर’ (कन्जम्प्सन बुम) त ल्याएको छ, जसले पहिले नै सम्पन्न रहेकाहरूलाई अझ धनी बनाएको छ भने गरिबहरूलाई स्थायी आर्थिक परनिर्भरतामा छोडिदिएको छ । धनीहरूले विप्रेषणलाई जग्गा, व्यवसाय र भविष्यमा आय आर्जन हुने सम्पत्तिमा लगानी गर्छन्ह तर गरिबहरूले भने यसलाई जीवन निर्वाहका लागि उपभोगमै खर्च गर्छन् । विश्व बैंकले आफ्नो ‘नेपाल कन्ट्री इकोनोमिक मेमोरान्डम २०२५’ मा निष्कर्ष निकालेको छ, ‘विप्रेषणले निजी उपभोग बढाउन र गरिबी घटाउन मद्दत गरे तापनि, यसले प्रमुख आर्थिक क्षेत्रहरूमा ठोस रोजगारी सिर्जना वा उत्पादकत्व वृद्धिमा भने योगदान पुऱ्याउन सकेको छैन ।’ यसको परिणामस्वरूप, नेपाल यस्तो देश बनेको छ जहाँ घरपरिवारको गरिबी त घट्छ तर संरचनागत असमानता झन् गहिरिन्छ- यस्तो विकास मोडेललाई कुनै पनि हालतमा ‘सफल’ भन्न सकिँदैन ।

बहिष्करणको भूगोल: एउटै देश, फरक नियति

यो असमानताको क्षेत्रीय खाडलमा सबैभन्दा टड्कारो रूपमा देखिएको छ, जसले नेपालभित्र बढ्दो आन्तरिक विचलन (इन्टर्नल डाइभर्जेन्स) उजागर गर्छ । सन् २०२२-२३ को चौथो नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण (एनएलएसएस-आईभी) ले एउटा भयावह चित्र प्रस्तुत गरेको छ: सुदूरपश्चिम प्रदेशले सबैभन्दा गहिरो गरिबीको संकट झेलिरहेको छ, जहाँ गरिबीको दर ३४.१६ प्रतिशत छ । यसको अर्थ सुदूरपश्चिममा करिब प्रत्येक तीनमध्ये एक जना गरिब छन्, जबकि राष्ट्रिय स्तरमा यो संख्या करिब पाँचमध्ये एक मात्र छ ।

अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा, सुदूर पश्चिमको गरिबीको दर राष्ट्रिय औसतको तुलनामा झन्डै डेढ गुणा बढी छ । नेपालको कुल जनसंख्याको जम्मा ८.३२ प्रतिशत मात्र हिस्सा ओगट्ने यो सुदूरपश्चिम प्रदेशले देशको कुल गरिब संख्याको भने १४.०२ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ । यो केवल प्रादेशिक तथ्याङ्क मात्र नभई एउटा गम्भीर ‘आर्थिक आपतकाल’ हो ।

कर्णाली प्रदेश अझै पनि निरन्तरको वञ्चितीकरणको चक्रमा फसेको छ । २६.६९ प्रतिशत आय गरिबीका साथ कर्णाली लगभग हरेक विकास सूचकमा पछाडि छ । विद्युत् पहुँच सुधारिएर करिब ७५ प्रतिशत पुगे तापनि, बागमती र गण्डकीको तुलनामा यो अझै पनि ऊर्जाको दृष्टिले सबैभन्दा असुरक्षित प्रदेश हो । यहाँको साक्षरता दर ६२.७ प्रतिशत छ, जबकि राष्ट्रिय औसत ७६.२ प्रतिशत रहेको छ । प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (जीडीपी) करिब १,०८९ अमेरिकी डलर छ, जुन देशकै सबैभन्दा कम र राष्ट्रिय औसत भन्दा निकै तल हो । कर्णालीको उत्पादन क्षेत्र अत्यन्तै सानो छ, जसले दशकौंदेखिको योजनाबद्ध लगानीको अभाव र काठमाडौंमा मात्र केन्द्रित आर्थिक गतिविधिलाई प्रतिविम्ब गर्दछ ।

धेशको एक दलित बस्ती

मधेश प्रदेशले पनि चिन्ताजनक विरोधाभास प्रस्तुत गर्छ । २२.५३ प्रतिशत गरिबीका साथ यो प्रदेश गरिबीको दरमा तेस्रो स्थानमा छ । तर यसले मधेशको वास्तविक संकटलाई पूर्ण रूपमा झल्काउँदैन: मधेश देशको कुल गरिब जनसंख्याको २५.०८ प्रतिशतको घर हो । अर्थात् देशको कुल गरिबको सबैभन्दा उच्च हिस्सा यहीं छ- जबकि यसले राष्ट्रिय जनसंख्याको मात्र २०.९७ प्रतिशत प्रतिनिधित्व गर्छ । अझै उल्लेखनीय कुरा के छ भने, पछिल्लो एमपीआई २०२४ को तथ्याङ्क अनुसार मधेशको ‘बहुआयामिक गरिबी’ दर २४.०२ प्रतिशत छ, जसले स्वास्थ्य, शिक्षा र जीवनस्तरमा गम्भीर र जटिल वञ्चितीकरणलाई सङ्केत गर्छ । मधेशको मानव विकास सूचकाङ्क (एचडीआई) ०.५१९ छ, जुन सबै प्रदेशहरूमध्ये सबैभन्दा न्यून हो । सबैभन्दा चिन्ताको विषय, मधेशका महिलाहरूको वित्तीय पहुँचमा देखिएको लैङ्गिक खाडल देशकै सबैभन्दा फराकिलो छ, जसले मधेशी महिलाहरूको व्यवस्थित आर्थिक सीमान्तकरणलाई दर्साउँछ ।

यसको विपरीत, गण्डकी (११.८८ प्रतिशत) र बागमती (१२.५९ प्रतिशत) मा गरिबीको दर सबैभन्दा गरिब प्रदेशहरूको तुलनामा आधाभन्दा कम छ । आर्थिक वर्ष २०८०/८१ (२०२३-२४) मा गण्डकीले ४.६ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्दा कर्णाली र सुदूरपश्चिमले क्रमश: मात्र ३.३ प्रतिशत र ३.४ प्रतिशत वृद्धि दर दर्ज गरे । यो १.२ देखि १.३ प्रतिशत बिन्दुको सामान्य देखिने भिन्नताले समयसँगै विकासको विशाल खाडल सिर्जना गर्छ । कर्णाली र सुदूरपश्चिम एउटा पासोमा परेका छन्: विकासमा लगानी गर्न अति गरिब, अगाडि बढिरहेका प्रदेशहरूलाई भेट्टाउन नसक्ने गरी पछाडि, र सरकारको ध्यान आकर्षित गर्न नसक्ने गरी सीमान्तकृत ।

बहिष्करणको चक्रव्यूह: किन सोलोडोलो नीति असफल हुन्छन ?

गरिबी र क्षेत्रीय असमानताका तथ्याङ्कहरूले एउटा झन् गहिरो संकटलाई ओझेलमा पारेका छन्: त्यो हो, केन्द्रीकृत र ‘सबैलाई एउटै डालोमा राख्ने’ (वन-साइज-फिट्स-अल) नीतिहरूका माध्यमबाट नेपालका अति सीमान्तकृत नागरिकहरूको व्यवस्थित बहिष्करण । यस्ता नीतिहरूले नेपालको विविधतापूर्ण जनसंख्यालाई एउटै स्वरूपको मान्ने गल्ती गर्छन् । नेपालमा १४२ जातजाति र १२४ मातृभाषाहरू छन् । तैपनि विकास नीतिहरूले ‘गरिब’, ‘महिला’ वा ‘सीमान्तकृत समुदाय’ लाई एउटै समरूप वर्गका रूपमा व्याख्या गर्छन् । तर वास्तविकता त्यस्तो छैन । कर्णालीकी एक दलित महिला र काठमाडौंकी एक उच्च जातकी महिला दुवै गरिबीमा रहे पनि उनीहरूले सामना गर्ने अवरोधहरू पूर्णत: फरक हुन्छन् ।

कर्णालीकी दलित महिलाले खानेपानीका स्रोतमा जातका कारण विभेदपूर्ण पहुँच, सामाजिक बहिष्करण, ज्यालामा लैङ्गिक विभेद, भौगोलिक विकटता, भूमिको असुरक्षा र पितृसत्तात्मक मान्यताका कारण हिंडडुलमा प्रतिबन्ध जस्ता समस्याहरू एकैसाथ भोग्नुपर्छ । यी सबैले एकअर्कालाई झन् बलियो बनाउँछन्, जसलाई महिला सशक्तीकरणका सामान्य कार्यक्रमले सम्बोधन गर्न सक्दैनन् । मधेशी महिलाहरूले भौगोलिक सीमान्तकरण, भाषिक विभेद (नेपाली भाषा नबोल्नेहरू प्राय: सरकारी सेवा र उच्च शिक्षाबाट वञ्चित हुन्छन्), पितृसत्तात्मक विवाह प्रणाली, भूमि असुरक्षा र आर्थिक जोखिमको जटिल मिलनबाट सिर्जित छुट्टै अवरोधहरू भोग्छन् । जब सीप विकास, लघुवित्त वा वित्तीय समावेशीकरणका योजनाहरू यी विशिष्ट मधेशी सन्दर्भलाई नबुझी काठमाडौंमा बनाइन्छन्, ती मधेशी महिलासम्म पुग्न वा उनीहरूलाई लाभान्वित गर्न निश्चित रूपमा असफल हुन्छन् ।

त्यसैगरी, आरक्षण (सकारात्मक विभेद) का नीतिहरू- सदिच्छाका साथ ल्याइए पनि- यसले सीमान्तकृत समुदायभित्रका ‘हुनेखाने वर्ग’ (क्रिमी लेयर) लाई मात्र असमान रूपमा फाइदा पुऱ्याएका छन् । यो समस्या पारदर्शी र क्षितिजीय छनोट संयन्त्र तथा जवाफदेहीको अभावबाट उत्पन्न भएको हो । निजामती सेवाका कोटा, छात्रवृत्ति र ऋण कार्यक्रमहरू भूमिहीन दलित वा किसानभन्दा शहरिया र शिक्षित दलित, जनजाति र मधेशी उम्मेदवारहरूको पहुँचमा सजिलै पुग्छन् । किनभने लाभार्थी छनोट प्रक्रिया अझै पनि अपारदर्शी छ र सामुदायिक सहभागिता विना केन्द्रीकृत कर्मचारीतन्त्रको नियन्त्रणमा छ ।

पारदर्शी मापदण्ड, सहभागीमूलक लाभार्थी छनोट प्रक्रिया, वा छनोट समितिहरूमा सीमान्तकृत समुदायको वास्तविक विविधता झल्किने संयन्त्रको अभावमा, पिछडिएका समूहभित्रका पहुँचवाला र साधन-स्रोत सम्पन्न व्यक्तिहरूले नै आफ्ना सञ्जाल, शिक्षा र सामाजिक पूँजीको प्रयोग गरी अवसरहरूमा कब्जा जमाउँछन् । उनीहरूले सरकारी कार्यालयहरूको प्रक्रिया बुझ्ने, जटिल आवेदनहरू भर्ने र कर्मचारीतन्त्रसँग समन्वय गर्ने काम आफ्नै समुदायका अति गरिब सदस्यहरू भन्दा धेरै प्रभावकारी रूपमा गर्न सक्छन् । निजामती सेवाका नामावली र राजनीतिक दलहरूमा प्रतिनिधित्वको तथ्याङ्क त सुधारिएको देखिन्छ, तर एउटै जात, जाति वा क्षेत्रका धनी र गरिब सदस्यहरू बीचको खाडल झन् फराकिलो बन्दै गएको छ । किनभने अवसरहरू ती मानिसहरूसम्म पुगिरहेका छन् जो पहिले नै लाभ लिन सक्ने स्थितिमा छन्, न कि उनीहरूसम्म जो सबैभन्दा बढी वञ्चित छन् ।

जबसम्म आरक्षणका नीतिहरूलाई वास्तविक रूपमा पारदर्शी, क्षितिजीय रूपमा डिजाइन गरिएका र समुदायप्रति उत्तरदायी छनोट संयन्त्रहरूले साथ दिंदैनन्- जहाँ लाभार्थीका मापदण्डहरू स्थानीय र खुल्ला रूपमा निर्धारण गरिन्छ, जहाँ छनोट समितिमा गरिब समुदायका सदस्यहरू स्वयं सहभागी हुन्छन् र जहाँ निर्णयहरू सार्वजनिक रूपमा अभिलेखीकरण गरी सामुदायिक चुनौतीका लागि खुल्ला राखिन्छ- तबसम्म आरक्षणले सांकेतिक प्रतिनिधित्वमा सुधार ल्याए पनि सीमान्तकृत समूहभित्रै असमानतालाई झन् गहिरो बनाइरहनेछ ।

निष्क्रियताको मूल्य: आर्थिक अपरिहार्यता

गरिबी र असमानताको निरन्तरताले मापनयोग्य आर्थिक भार थपेको छ, जसले नेपालको विकासका आकाङ्क्षाहरूलाई नै खतरामा पारेको छ । नेपालको प्रतिव्यक्ति आय वृद्धि दशकौंदेखि सुस्त छ । आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय १,५१७ अमेरिकी डलर पुगे पनि यसको वृद्धिदर सामान्य छ- अर्थात् प्रतिव्यक्ति वार्षिक ६१ डलर मात्र । ऐतिहासिक रूपमा हेर्दा, विगत ४५ वर्षमा नेपालको प्रतिव्यक्ति आय वृद्धि दक्षिणएशियामै सबैभन्दा कम छह सन् १९७० देखि २०१४ सम्म क्षेत्रीय औसत वृद्धि ४ प्रतिशत हुँदा नेपालको औसत वृद्धि दर जम्मा २ प्रतिशत मात्र रह्यो ।

पछिल्लो समय, सन् १९९६ देखि २०२३ को बीचमा नेपालको अर्थतन्त्र औसत ४.२ प्रतिशतको वास्तविक दरले विस्तार भयो, जुन आठ दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरूमध्ये छैटौं स्थानमा पर्छ । यो सुस्त वृद्धिदर प्रत्यक्ष रूपमा व्याप्त गरिबी र असमानताको प्रतिविम्ब हो । जब जनसंख्याको पाँचौं हिस्साभन्दा बढीले शिक्षा वा सीप विकासका लागि खर्च गर्न सक्दैनन्, उनीहरू न्यून-उत्पादकत्व भएको कृषि क्षेत्रको चक्रव्यूहमा फसेर बस्छन् । जब प्रतिभाशाली युवाहरूले स्वदेशमा उत्पादनमूलक रोजगारी पाउँदैनन्, उनीहरू विदेश पलायन हुन्छन् र अर्थतन्त्रबाट मानव पूँजी स्थायी रूपमा हराएर जान्छ । जब लगानीकर्ताहरूले यस्तो देश देख्छन् जहाँ एक-पाँचौं जनसंख्या गरिबीको रेखाभन्दा ठीक माथि न्यूनतम आर्थिक सुरक्षा विना बाँचेका छन् र जहाँ असमानता स्थिर छ, उनीहरू अस्थिरताको डरले लगानी फिर्ता लिन्छन् । कार्यका लागि यो आर्थिक आधार स्पष्ट छ: आफ्नो २० प्रतिशत जनसंख्यालाई गरिबीमा छोडेर, चरम असमानतालाई कायम राखेर र सीमान्तकृत समूहहरूलाई आर्थिक सहभागिताबाट वञ्चित गरेर नेपालले ‘मध्यम आय भएको मुलुक’ बन्ने लक्ष्य हासिल गर्न सक्दैन ।

मतदाताले के माग्ने ?

राजनीतिक दलहरू चुनावी अभियानमा लागिरहँदा, मतदाता, नागरिक समाज र सञ्चार माध्यमले विकासको दृष्टिकोणमा तीनवटा आधारभूत परिवर्तनका लागि ठोस प्रतिबद्धताको माग गर्नुपर्छ ।

पहिलो: बहुआयामिक र समुदाय-नेतृत्वको लक्षित कार्यक्रम । दलहरूले ‘एकमुष्ठ गरिबी निवारणका कार्यक्रम’ लाई हटाएर फरक-फरक सीमान्तकृत महिला र समुदायले भोगिरहेका बहुआयामिक वञ्चितीकरणलाई सम्बोधन गर्ने गरी विशेष कार्यक्रमहरू ल्याउने प्रतिबद्धता जनाउनुपर्छ । यसको अर्थ कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयनमा दलित महिला, मधेशी महिला, जनजाति महिला, धार्मिक अल्पसंख्यक र गैर-नेपाली भाषीहरूको आवाज र नेतृत्वलाई केन्द्रमा राख्नु हो- उनीहरूलाई केवल ‘निष्क्रिय लाभार्थी’ का रूपमा मात्र नभई ‘निर्णयकर्ता र नेतृत्वकर्ता’ का रूपमा स्वीकार गरिनुपर्छ ।

दोस्रो: वास्तविक स्थानीय नेतृत्वको विकास । नेपाल र विश्वभरका प्रमाणहरूले देखाउँछन् कि जब स्थानीय समुदायले आफ्ना एजेन्डाहरूको नेतृत्व आफैं गर्छन्, विकासका नतिजाहरूमा उल्लेख्य सुधार आउँछ । प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम (पीएलजीएसपी) अन्तर्गत मधेश र कोशी प्रदेशमा गरिएका वडा-स्तरीय सहभागीमूलक बजेट तर्जुमा, समुदायमा आधारित सामाजिक परीक्षण र सहभागीमूलक योजनाहरूले बजेट निर्माणमा नागरिकको भूमिका बढाउनुका साथै गरिब र सीमान्तकृत बस्तीहरूमा कोषको सही परिचालन गर्न सफल भएका छन् । तर यी अभ्यासहरू अझै पनि अपवादका रूपमा मात्र रहेका छन् । दलहरूले सहभागितामूलक र स्थानीय नेतृत्वको विकासलाई सबै पालिका र वडाहरूमा मानक (स्ट्यान्डर्ड) बनाउने प्रतिबद्धता गर्नुपर्छ, जहाँ समुदायलाई वास्तविक बजेटरी अधिकार र पिछडिएका क्षेत्रमा काम गर्ने नागरिक समाजका संस्थाहरूलाई विना शर्त बहुवर्षीय कोष उपलब्ध गराइयोस् ।

तेस्रो: सम्पत्तिमा आधारित असमानता न्यूनीकरण र विभेद विरुद्धको कानून कार्यान्वयन । १६औं राष्ट्रिय विकास योजनाले सम्पत्तिको केन्द्रीकरणलाई सम्बोधन गर्ने संयन्त्रका बारेमा मौन रहनु एउटा घातक त्रुटि हो । गरिबी र असमानताको जड उत्पादनमूलक स्रोतहरूमाथिको असमान पहुँच र सम्पत्तिको चरम केन्द्रीकरण नै हो । मतदाताहरूले सम्पत्तिको पुनर्वितरणका लागि ठोस नीतिहरू माग्नुपर्छ- जस्तै प्रगतिशील कर प्रणाली, पूँजीगत लाभ कर, सम्पत्ति कर र गरिबहरूका लागि सम्पत्तिको स्वामित्व विस्तार गर्ने संयन्त्र- यसका साथै लक्षित विभेद-विरोधी कानूनको कार्यान्वयन पनि उत्तिकै जरूरी छ । त्यसैगरी, सक्रिय सरकारी कार्यान्वयन, प्रहरी सुधार र विभेद तथा हिंसा विरुद्ध कारबाही गर्ने न्यायिक क्षमता विना सीमान्तकृत समुदायको कानूनी अधिकार सुनिश्चित हुन सक्दैन ।

निर्वाचनको दाउ: वास्तवमा के निर्णय हुँदैछ ?

१६औं पञ्चवर्षीय राष्ट्रिय योजनाले केही महत्त्वाकाङ्क्षी लक्ष्यहरू अघि सारेको छ: सन् २०२८/२९ सम्ममा गरिबीको दरलाई २०.३ प्रतिशतबाट १२ प्रतिशतमा झार्ने, गिनी गुणाङ्कलाई ०.३० बाट ०.२८ मा ल्याउने र ‘पाल्मा रेसियो’ लाई १.३:१ बाट १.२:१ मा सीमित गर्ने । यी लक्ष्यहरू तब मात्र हासिल हुन सक्छन् जब आगामी सरकारले गरिबी र असमानता न्यूनीकरणलाई आफ्नो आर्थिक र सामाजिक नीतिको ‘केन्द्रीय मार्गनिर्देशक सिद्धान्त’ मान्नेछ । धरातलीय यथार्थ अत्यन्तै भयावह र तत्काल सम्बोधन गर्नुपर्ने खालको छ । सुदूर पश्चिमको ३४.१६ प्रतिशत गरिबीको दरले विकासका लागि एउटा आपतकाललाई सङ्केत गर्छ । कर्णालीको २६.६९ प्रतिशत र मधेशको २२.५३ प्रतिशत गरिबी- त्यसमाथि देशका एक-चौथाइ गरिबहरूको वासस्थान र दोस्रो उच्च बहुआयामिक गरिबी भएको मधेशको अवस्था- ले तत्काल र सघन हस्तक्षेपको माग गर्दछ । कार्य नगर्दाको आर्थिक मूल्य निकै महँगो हुने निश्चित छ । यद्यपि, एउटा महत्त्वपूर्ण सत्यलाई स्वीकार गर्न आवश्यक छ: २१ फागुन २०८२ (५ मार्च, २०२६) को निर्वाचनले असफल विकासको चक्र तोड्ने एउटा महत्त्वपूर्ण अवसर त दिएको छ, तर निर्वाचन आफैंमा नेपालका सबै चुनौतीको पूर्ण समाधान भने होइन । निर्वाचन कुनै जादुई छडी होइन ।

(साभार: अनलाइनखबर)

नेपाललाई मात्र ईपीएस प्रणाली परिवर्तन गर्न नसकिने कोरियाको स्पष्टोक्ति

काठमाडौं/दक्षिण कोरियाली सरकारी अधिकारीहरूले रोजगार अनुमति प्रणाली (ईपीएस) परिवर्तन गर्न नसकिने जनाएका छन् । ईपीएस मार्फत कामदार लैजाने १७ देशमा एउटै प्रणाली लागु भइरहेको भन्दै नेपालका लागि मात्रै परिवर्तन गर्न नसकिने कोरियाले स्पष्ट पारेको हो । नेपालका लागि मात्रै रोस्टरको म्याद थप वा प्रणाली परिवर्तन गर्न नसकिने कोरियाको भनाइ छ । भाषा परीक्षा पास गरेर पनि दुई वर्षदेखि कोरिया जान नपाएका नेपालीहरूको माग पूरा गर्न असम्भव रहेको कोरियाली सरकारी अधिकारीहरूले बताएका छन् ।

गत शुक्रबार कोरियाको रोजगारदाता तथा श्रम मन्त्रालयका अधिकारीहरू र नेपाली दूतावासका प्रतिनिधिबीच भएको बैठकमा उक्त कुरा स्पष्ट गरिएको हो । बैठकमा सहभागी नेपाली दूतावासका अधिकारीहरूका अनुसार ईपीएस लागु भएका १७ वटै देशमा एउटै प्रणाली रहेकाले नेपालका लागि मात्रै छुट्टै नियम बनाउन नसकिने कोरियाली पक्षको अडान थियो ।

सन् २०२४ मा खुलेको विज्ञापन अन्तर्गत २०२५ देखि कोरिया जान नपाएका नेपालीले रोस्टरको म्याद थप, रोस्टर परिवर्तन, रोजगारदाता समक्ष आफ्ना फाइल पठाउन पाउनुपर्ने लगायत माग गर्दै आन्दोलन गर्दै आएका छन् । तर, कोरियाली अधिकारीहरूले यी कुनै पनि माग पूरा गर्न नसकिने जनाएका हुन् । कोरियाली पक्षले आफ्ना कर्मचारीको सुरक्षा विषयमा गम्भीर चासो व्यक्त गरेका थिए । हाल नेपालमा भइरहेको आन्दोलन क्रममा एचआरडी कोरियाका कर्मचारीहरूको तस्वीर बोकेर प्रदर्शन भएको देखेपछि उनीहरू त्रसित भएको जनाइएको छ ।

नेपाल सरकार ई-९ भिसा प्रणालीप्रति पूर्णरूपमा प्रतिबद्ध रहेको र आन्दोलन कोरिया वा कोरियाली सरकारविरुद्ध नभई लामो समय कुर्नुपरेको आक्रोशमात्र भएको नेपाली दूतावासका अधिकारीहरूले स्पष्ट पारेका थिए । कोरियाली अधिकारीहरूले रोस्टर दुई वर्षमै सीमित रहने व्यवस्था सबै १७ देशमा लागु भएको र कोरोनाजस्ता विशेष अवस्थामा मात्रै सबै देशका लागि एकै पटक म्याद थप गरिएको स्मरण गराए ।

ईपीएस प्रणाली मार्फत अहिलेसम्म करिब १ लाख ३० हजार नेपाली कामदार कोरिया गइसकेका छन् । कुल कामदारमध्ये नेपालकै हिस्सा ४४ प्रतिशतभन्दा बढी रहेको भन्दै कोरियाली पक्षले नेपालप्रति कुनै विभेद नगरिएको दाबी गरेको थियो । रोस्टरमा नाम

परेपछि कामदार छनोट पूर्णरूपमा रोजगारदाताको आवश्यकता अनुसार हुने र उमेर, तौल, उचाइ तथा अनुभव जस्ता मापदण्डका आधारमा निजी क्षेत्रले नै छनोट गर्ने भएकाले कुनै देशले हस्तक्षेप गर्न नसकिने कोरियाली अधिकारीहरूको भनाइ थियो । यो विषयमा थप छलफलका लागि श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका सचिवको नेतृत्वमा उच्चस्तरीय टोली कोरिया जाँदैछ । त्यसका लागि कोरियाले फेब्रुअरी १०-११ वा २६-२७ को मितिमा आउन सकिने जनाएको छ ।

सचिवस्तर वा मन्त्रीस्तरीय टोलीसँग छलफल गर्न समय प्रस्ताव गरिएको र दूतावासले यस विषयमा परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत औपचारिक पत्राचार गरिसकेको छ । ईपीएस मार्फत भाषा परीक्षा पास गरेर पनि दुई वर्षसम्म कोरिया जान नपाएको भन्दै युवाहरू आन्दोलनमा छन् । उनीहरूले विगत केही महिनादेखि ईपीएस शाखा कार्यालय र माइतीघर मण्डलामा प्रदर्शन गर्दै आएका छन् ।

आन्दोलनरत युवाको मुख्य गुनासो भाषा परीक्षा पास गरे पनि आफ्नो फाइल कोरियाली रोजगारदातासम्म नपुगेको, रोस्टरको म्याद सकिन लाग्दा पनि सरकार गम्भीर नभएको र नयाँ विज्ञापन तथा परीक्षा लिइरहनु अन्यायपूर्ण भएको भन्ने छ ।

ईपीएस दक्षिण कोरिया सरकारले विदेशी कामदारलाई कानुनी, सुरक्षित र पारदर्शी रूपमा रोजगारी दिन सञ्चालन गरेको प्रणाली हो । सन् २००७ देखि नेपाल सहित संसारका १७ देशबाट उही प्रणालीबाट कोरियन भाषा र सिप (स्किल) परीक्षा लिएर कोरियाले कामका लागि लैजाने गरेको छ । नेपाल र कोरिया सरकारबीच भएको सम्झौता (जी-टुजी) अन्तर्गत कामदार लैजाने गरिएको छ । यसमा कुनै पनि म्यानपावर कम्पनी तथा व्यक्तिको संलग्नता हुँदैन, दुवै देशका सरकारी संयन्त्रमार्फत कामदार पठाइन्छ ।

यसका लागि कोरियाको श्रम मन्त्रालय मातहत एचआरडी कोरियाले विज्ञापन खुला गर्नेदेखि कामदार छनोट गर्नेसम्मको काम गर्छ । नेपालमा श्रम मन्त्रालय, वैदेशिक रोजगार विभाग अन्तर्गतको ईपीएस कोरिया शाखाले समन्वयको काम गर्छ । एचआरडीले नेपालमै कार्यालय स्थापना गरेर भाषा परीक्षा लिनेदेखि पास भएकाहरूको सूची कोरियामा रोजगारदातासम्म पठाउँछ । कोरियाले म्यानुफ्याक्चरिङ (उद्योग), एग्रिकल्चर (कृषि), फिसरिज (मत्स्यपालन), कन्स्ट्रक्सन (निर्माण) क्षेत्रमा कामदार लैजाने गरेको छ । सोही अनुसार हरेक वर्ष नेपालमा समेत विज्ञापन आह्वान गरिन्छ र भाषा परीक्षा तथा सिप परीक्षण भएपछि कोरियामा रोजगारीका लागि पठाइन्छ ।

ईपीएस शाखा कार्यालयका निर्देशक टिकाराम ढकालका अनुसार कोरिया जाने कामदारको कोटा निर्धारण, विज्ञापन, परीक्षा, सिप परीक्षण लगायत काम एचआरडी कोरियाले नै गर्छ । यसका लागि ईपीएस शाखाले सहजिकरणको काम मात्रै गरिदिन्छ । अर्थात्, यो प्रक्रियामा नेपाल सरकारको प्रत्यक्ष भूमिका रहँदैन ।

सन् २०२४ मा २०२५ का लागि उत्पादन र कृषि क्षेत्रका लागि विज्ञापन खुलेको थियो । त्यसमा १ लाख ६३ हजारले आवेदन दिएका थिए । त्यसमा बढीमा ५ हजार ३ सय जना कोरिया जान पाउने भनिएको थियो । तर, १७ हजार ३० जना भाषा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका थिए । तीमध्ये अधिकांशको अहिलेसम्म करार सम्झौता समेत नभएका कारण कोरिया जान पाएका छैनन् ।

भाषा परीक्षाको पूर्णाङ्क ४० थियो । तोकिएभन्दा धेरैले ४० पूर्णाङ्कमा ४० नै नम्बर ल्याएर पास भए । पास भएजति सबैलाई लैजाने अवस्था थिएन । बढीमा ५ हजार ३ सय श्रमिक मात्रै कोरिया जान पाउने अवस्था थियो । भाषा परीक्षा पास गरेर कोरियाली रोजगारदाताको सूची (रोस्टर) मा परेको दुई वर्षभित्र कोरिया जान सक्नुपर्छ । त्यो अवधिमा जान नसकेको खण्डमा उनीहरू जान पाउँदैनन् । अहिलेको विवाद यही हो ।

भाषा परीक्षा पास गरेर उनीहरूको विवरण रोस्टरमा राखेको दुई वर्ष बित्न लाग्दासमेत जान नपाएको भन्दै उनीहरू आन्दोलनमा उत्रिएका हुन् । यसअघि 'सिप बिल्डिङ' का लागि आवेदन दिएकाले कृषि र उत्पादन क्षेत्रमा आवेदन दिन नपाउने भन्ने थियो । तत्कालीन समयमा उनीहरूले आन्दोलन गरेका थिए । आन्दोलन चर्किंदै गएपछि प्रहरीको गोली लागेर दुई जनाको मृत्यु भएको थियो । त्यसपछि कोरियन सरकार उनीहरूलाई समेत आवेदन दिन तयार भएको थियो । र, उनीहरूले समेत आवेदन दिएपछि आवेदकको संख्या अत्यधिक भएको थियो ।

सरकारको लापरबाही भन्दै आन्दोलनमा

भाषा परीक्षा पास गरेको दुई वर्षसम्म समेत कोरिया जान नपाएको भन्दै उनीहरूले विरोध प्रदर्शन गर्दै आएका छन् । श्रम मन्त्रालयले उनीहरूको समस्या समाधानका लागि कोरिया सरकार सँग पहल गरेको छ । तर, त्यसले सार्थकता पाउन सकेको छैन । पास भएर जान नपाएकाहरूले नेपाल सरकारको लापरबाहीका कारण आफूहरू अहिलेसम्म जान नपाएको आरोप लगाउँदै आएका छन् । कोरियामा कामदार पठाउन थप विज्ञापन र परीक्षा लिनुभन्दा पहिले पास गरेका कामदारलाई कोरिया पठाउनुपर्ने उनीहरूको माग छ ।

उनीहरूले रोस्टरको म्याद थप्नुपर्ने, आफूहरूले सेक्टर चेन्ज गरेर जान पाउनुपर्ने र आफूहरूको फाइल रोजगारदातासम्म पुऱ्याउनुपर्ने माग राख्दै आएका छन् । यसअघि एक महिनाअघि आन्दोलन गरेका उनीहरूले १८ पुसमा छलफलपछि आन्दोलन स्थगित गरेका थिए । त्यसअघि समेत उनीहरूले आन्दोलन गर्दै आएका थिए ।

सरकारले फाइल नपठाएको आरोप

आन्दोलनरत युवाले आफूहरूको फाइल नै रोजगारदाता समक्ष नपुग्ने गरेको आरोप लगाउँदै आएका छन् । यो आरोपमाथि निर्देशक ढकालले नेपाल सरकारले फाइल नपठाएको भन्ने आरोप तथ्यगत रूपमा सही नभएको बताए । नेपालतर्फको प्रक्रिया नियमित रूपमा अघि बढिरहेको हुन्छ ।

ईपीएस प्रणालीमा भाषा परीक्षा पास गरेपछि सबैको फाइल रोस्टरमा राखिन्छ । त्यसपछि कोरियाका रोजगारदाताले आवश्यक मापदण्ड (उचाइ, तौल, शिक्षा, लिंग आदि) का आधारमा अनलाइन प्रणालीबाट कामदार छनोट गर्छन् । यो प्रक्रिया नाम हेरेर होइन, पूर्ण रूपमा 'र्‍यान्डम' (गोलाप्रथा जस्तै) प्रणालीबाट हुने ढकाल बताउँछन् । एक जना कामदार चाहिएको खण्डमा प्रणालीले ३ जनाको प्रोफाइल अगाडि पठाउँछ । तीमध्ये एक जनालाई मात्रै रोजगारदाताले रोज्छ, बाँकी दुई जना फेरि रोस्टरमै फर्किन्छन् ।

यस कारण कसैको फाइल पटक-पटक अगाडि जान सक्छ, कसैको एक पटक पनि नजान सक्छ । फाइल नपठाएको नभई प्रणालीकै विशेषता भएको ढकालको भनाइ छ । अन्य ईपीएस सहभागी देशमा १५-२० जनामात्रै पूर्ण अंक ल्याउने अवस्थामा नेपालमा ४० मा ४० अंक ल्याउनेको संख्या धेरै हुन्छ । तर, समान अंक आउने धेरै हुँदा ८-१० हजारसम्म पास गर्नुपर्ने अवस्था आउने गरेको छ । अन्ततः कोटा अनुसार ५ हजारमात्र जाने, बाँकी रोस्टरमै बस्ने गर्छन् ।

ईपीएस प्रणालीमा फाइल अप्रुभ भएको मितिबाट दुई वर्षसम्म मात्र रोस्टर मान्य हुन्छ । यो अवधि कोरियाबाटै निर्धारण हुने भएकाले नेपालले एकल निर्णय गर्न सक्दैन । ढकालका अनुसार सन् २०२६ मा करिब ८ हजार ९ सय जनाको रोस्टर म्याद सकिँदै छ, जसमा फेब्रुअरी र मार्च महिनामा ठूलो संख्या छ । तीमध्ये केही जाने सम्भावना रहे पनि सबै जान नसक्ने अवस्था देखिन्छ ।

(स्रोत: अनलाइनखबर)

हेटौंडामा गुणस्तरीय प्रारम्भिक बाल शिक्षासम्बन्धी प्रादेशिक सम्मेलन हुँदै

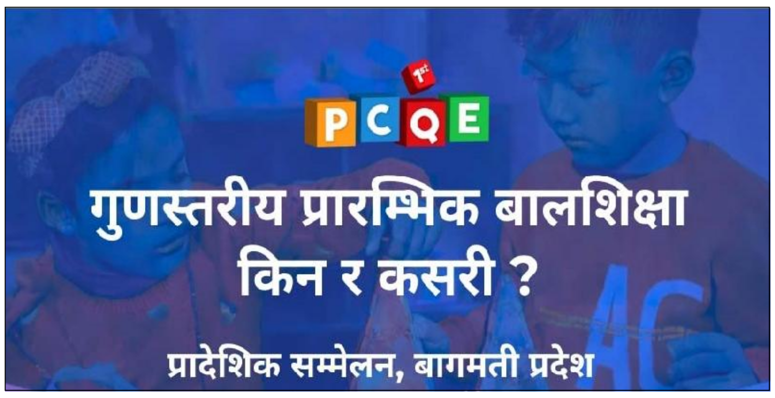

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ बागमती प्रदेशको राजधानी हेटौंडामा गुणस्तरीय प्रारम्भिक बालशिक्षा सम्बन्धी दुईदिने प्रादेशिक सम्मेलन आयोजना हुने भएको छ ।

रातो बंगला फाउन्डेसनको आयोजनामा 'गुणस्तरीय प्रारम्भिक बालशिक्षा किन र कसरी ?' विषयक सम्मेलन यही माघ २३ र २४ गते हेटौंडाको नवोदय शिशुसदन अंग्रेजी माध्यमिक विद्यालयमा सञ्चालन हुनेछ । स्थानीय, प्रादेशिक तथा राष्ट्रियस्तरमा प्रारम्भिक बालशिक्षाका अनुभव आदान-प्रदान गर्दै शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले सम्मेलन आयोजना गर्न लागिएको आयोजक संस्थाले जनाएको छ । फाउन्डेसनले देशका सातै प्रदेशमा गुणस्तरीय प्रारम्भिक बाल शिक्षा किन र कसरी ? विषयक प्रादेशिक सम्मेलन आयोजना गर्ने योजना अन्तर्गत बागमती प्रदेशस्तरीय सम्मेलन गर्न लागेको फाउण्डेसनका प्रधानाध्यापक मिलन दीक्षितले बताए ।

सम्मेलनका मुख्य उद्देश्यमा गुणस्तरीय शिक्षाका लागि स्थानीय तथा राष्ट्रियस्तरका अनुभव आदानप्रदान गर्नु, प्रभावकारी शिक्षण सिकाइ विधिका बारेमा सुझाव संकलन गर्नु, संघीय संरचनामा शिक्षा प्रणालीलाई अझ सुदृढ बनाउने उपायबारे छलफल गर्नु, विद्यालयलाई व्यवहारिकरुपमा बालमैत्री बनाउने उपाय साझा गर्नु तथा शिक्षा सरोकारवालाबीच अन्तरसिकाइ प्रवर्द्धन गर्नु रहेको उनले बताए ।

कार्यशालामा ११ वटा बालकेन्द्रित अभ्यास सञ्चालन हुने उनले जानकारी दिए । सम्मेलनमा बागमती प्रदेशका १३ जिल्लाबाट २५० जनाभन्दा बढी शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापक, स्थानीय सरकारका प्रतिनिधि, शिक्षाविज्ञ तथा अन्य सरोकारवालाको सहभागिता रहने छ ।

हेटौंडा सडक विस्तार विवाद सर्वोच्चको पूर्णइजलासमा पेस हुने

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ हेटौंडा सडक विस्तारसम्बन्धी विवादको मुद्दा सर्वोच्च अदालतको पूर्णइजलासमा पेस हुने भएको छ । न्यायाधीश सपना प्रधान मल्ल र अव्दुल अजीज मुसलमानको संयुक्त इजलासले मुद्दा पूर्णइजलासमा पेस गर्न आदेश दिएको हो ।

आइतबारको सुनुवाइमा विपक्षीको तर्फबाट महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र हेटौंडा उपमहानगर पालिकाको तर्फबाट अधिवक्ता सुजन तिमल्सिनाले बहस गरेका थिए । विन्दवासिनी कंसाकार, महारत्न बज्राचार्यलगायतले दायर गरेको मुद्दामा पटकपटक हेर्न नभ्याइने र नमिल्ने विषय उठाउँदै सुनुवाइ स्थगित भएको थियो ।

यसअघि न्यायाधीश विनोद शर्मा र शान्तिसिंह थापाको संयुक्त इजलासले एकैप्रकृतिको अर्को मुद्दा पनि मुद्दामा समावेश गर्न आदेश दिएको थियो । सुनुवाइपछि विवादको दिशा तयहुने र सडक विस्तारको भविष्यबारे स्पष्टता आउने अपेक्षा गरिएको थियो । तर, मुद्दा पुनः पूर्ण इजलासमा पेस हुने निर्णय भएको छ ।

यस मुद्दामा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय, सडक विभाग, सडक डिभिजन कार्यालय हेटौंडा, संघीय सडक सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय हेटौंडा, जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुर र हेटौंडा उपमहानगरपालिकालाई विपक्षी बनाइएको छ ।

स्थानीयवासी र सरोकारवालाले सडक विस्तार ढिलाइ हुँदा दैनिक आवतजावत, व्यापार व्यवसाय र समग्र शहरी व्यवस्थापनमा समस्या भइरहेको गुनासो गर्दै आएका छन् ।

स्वास्थ्य बीमा सेवा खुम्चियो, ओपीडी २५ हजारसम्मको मात्रै

काठमाडौं/स्वास्थ्य बीमा गरेका परिवारले अब बहिरंग (ओपीडी) सेवामार्फत एक आर्थिक वर्षमा अधिकतम २५ हजारसम्मको मात्र उपचार सुविधा पाउने भएका छन् । बोर्डले ओपीडी खर्चमा बढ्दो वित्तीय भार नियन्त्रण गर्दै बीमा कार्यक्रमलाई दिगो बनाउन उक्त सीमा तोक्ने निर्णय गरेको हो ।

बोर्डका सूचना अधिकारी विकेश मल्लका अनुसार बिमित बिरामीलाई ओपीडी सेवामा वार्षिक २५ हजारसम्मको सुविधा उपलब्ध गराइने छ । त्यसपछिको सुविधा भने अस्पताल भर्ना (आईपीडी) र आकस्मिक (इमर्जेन्सी) सेवामार्फत उपयोग गर्न सकिने छ । मल्लका अनुसार बोर्डको कूल खर्चमध्ये सबैभन्दा बढी ओपीडी सेवामा गएको देखिएको छ । सेवा प्रदायक संस्थालाई दिएको भुक्तानीको करिब ७१ प्रतिशत ओपीडी सेवामार्फत, १९ प्रतिशत आईपीडी र १० प्रतिशत इमर्जेन्सी सेवामा खर्च भइरहेको बोर्डको तथ्यांक छ । यसले ओपीडी सेवामा अत्यधिक वित्तीय दबाब सिर्जना गरेको मल्लले बताए ।

बोर्डले प्रत्येक महिनामा सेवाप्रदायक संस्थालाई दुई अर्बभन्दा बढी भुक्तानी गर्नुपर्ने हुन्छ । जसअनुसार वार्षिक रूपमा झन्डै २४ अर्बभन्दा बढी खर्च हुने गरेको छ । तर सरकारले चालू आर्थिक वर्षमा बोर्डलाई वार्षिक रूपमा १० अर्ब अनुदान दियो ।

बोर्डको तथ्यांकअनुसार बिमितको प्रिमियमबाट करिब ४ अर्ब उठेको छ । यसरी हेर्दा बोर्डको आम्दानी स्रोत १४ अर्ब हुने देखिन्छ । तर खर्च भने २४ अर्बभन्दा बढी हुन्छ । आम्दानी र खर्चबीचको ठूलो खाडल बन्दै गएपछि बीमा कार्यक्रम नै धराशायी बन्दै गएको विज्ञहरू बताउँछन् । बोर्डले लामो समयसम्मको भुक्तानी दिन नसकेपछि ठूला सेवा प्रदायक संस्थाले बीमा कार्यक्रम नै बन्द गरेका छन् । केहीले समयसीमा तोकेर नै बन्द गर्ने चेतावनी दिएका छन् ।

बोर्डले सेवा प्रदायक संस्थालाई भुक्तानी दिन रकम नभएको भन्दै अर्थ मन्त्रालयसँग पैसा माग्दै छ । तर अर्थ मन्त्रालयले भने वार्षिक रूपमा तोकिएकोभन्दा बढी पैसा दिन नसक्ने जवाफ दिँदै आएको छ । सरकारले प्रत्यक्ष रूपमा असहयोग गरेपछि कार्यकारी निर्देशक डा. रघुराज काफ्लेले राजीनामा दिएका छन् । स्वास्थ्य मन्त्री डा. सुधा शर्माले मन्त्रालयबाट कामकाजका लागि डा. कृष्णप्रसाद पौडेललाई बोर्डको जिम्मेवारी दिएकी छिन् ।

'राज्यले तोकेको १४ अर्बको सीमा भित्र बीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने अवस्था छ,' मल्लले संचारकर्मीसँग भने, 'यसका लागि अनावश्यक खर्च नियन्त्रण गर्दै ओपीडी सेवाको उपभोगलाई प्रभावकारी बनाउन सीमा आवश्यक भएको हो ।'

उनका अनुसार उक्त निर्णय विज्ञ समिति, प्रा.डा. प्रदीप वैद्य नेतृत्वको टोलीले गरेको सिफारिसका आधारमा लिइएको हो । समितिले करिब तीन महिनाको अध्ययनपछि ओपीडी खर्चलाई २५ हजारमा सीमित गरी बाँकी र कम आईपीडी तथा इमर्जेन्सी सेवाका लागि सुरक्षित गर्न सुझाव दिएको थियो ।

'बिरामीलाई सबैभन्दा बढी खर्च भर्नाको प्रक्रियामा पर्छ । लामो समय बस्नुपर्ने, आइसोलेसनमा बस्नुपर्ने अवस्थामा बढी खर्च हुन्छ । त्यसैले ओपीडीको खर्च सीमित गरेर भर्नाको लागि पर्याप्त रकम सुरक्षित गर्न सकिने विज्ञको भनाइ थियो,' मल्लले भने । तर, गम्भीर (कडा) रोगका लागि पहिलेदेखि उपलब्ध एक लाख रुपैयाँको सुविधा यथावत रहने छ । त्यसमा ओपीडी सीमा लागु हुने छैन ।

त्यस्तै, पाँच सदस्यभन्दा बढीको परिवारले अतिरिक्त रकम तिरेको हकमा भने प्रतिव्यक्ति ओपीडीको समयसीमा ५ हजार थपिने छ । यो व्यवस्था फागुन १ देखि कार्यान्वयनमा ल्याउने निर्णय भएको बोर्डले जनाएको छ । त्यसअघि आवश्यक प्रणाली विकास र प्राविधिक तयारीका काम पूरा गरिने सूचना अधिकारी मल्लले बताए ।

बीमा कार्यक्रमलाई दीर्घकालीन रूपमा दिगो बनाउने दिशामा उक्त कदम चालिएको बोर्डको ठहर छ ।

बिरामी भएपछि मात्रै सेवा लिन स्वास्थ्य बीमा गर्ने प्रवृत्ति बढ्दै

बिरामी भएपछि मात्रै स्वास्थ्य बीमामा आबद्ध हुने प्रवृत्ति बढ्दै गएको छ । स्वास्थ्य बीमा बोर्डका अनुसार यसलाई स्वास्थ्य बीमाको एडभर्स सेलेक्सन भनिन्छ, जहाँ बिरामी पर्ने निश्चित भएपछि मात्रै बीमा गर्न इच्छुक हुनेहरूको संख्या बढ्दो छ । मल्लका अनुसार बिरामी भएपछि मात्रै बीमा गर्ने प्रवृत्ति र ज्येष्ठ नागरिकबाट सेवा उपयोग अत्यधिक हुनु बीमामा वित्तीय जोखिम बढ्नुका मुख्य कारण हुन् । बोर्डले गरेको प्रारम्भिक अध्ययनले पनि यस्तो प्रवृत्ति पुष्टि गरेको उनले बताए ।

उनका अनुसार पहिले स्वास्थ्य बीमामा आबद्ध भएपछि सेवा लिन चार महिना कुर्नुपर्ने व्यवस्था थियो । तर सो अवधि घटाएर एक महिना बनाइएपछि सर्वसाधारणलाई सेवा लिन सहज भए पनि बीमाको वित्तीय जोखिम भने बढेको देखिएको छ । 'अहिले बीमा सक्रिय हुनेबित्तिकै अस्पताल जाने र सेवा लिने प्रवृत्ति बढेको छ,' मल्लले भने, 'यसले बिरामी भइसकेपछि मात्रै बीमा गर्ने चलन बढाएको छ ।'

ब्लु हेवन टेलर्स सरेको सूचना

हेटौंडा बुद्धचोक मेनरोडमा रहेर यहाँहरुको सेवामा लामो समयदेखि समर्पित यस **ब्लु हेवन टेलर्स** कान्तिराजपथस्थित **शाक्य प्लाजा** भवनमा सरेको सम्पूर्णमा जानकारी गराउँदछौं ।

ब्लु हेवन टेलर्स्

हेटौंडा-२, कान्तिराजपथ

९८४५०२२९८१

अरिजित सिंहको फिल्ममा नवाजुद्दीन सिद्दीकीकी छोरी शोराले डेब्यू गर्ने चर्चा

मुम्बई/अरिजीत सिंहले बलिउडमा पार्श्व गायनबाट सन्यास लिने घोषणा गरेको केही दिनमै आफ्नो सिर्जनात्मक यात्रामा नयाँ पाइला चाल्ने तयारी गरिरहेका छन् । खबरअनुसार अब उनी निर्देशनको क्षेत्रमा पाइला टेक्दैछन् ।

गायक सिंहले आफ्नो 'म्युजिक लेबल' मार्फत स्वतन्त्र संगीतलाई भने निरन्तरता दिने स्पष्ट पारेका छन् । यद्यपि, नयाँ रिपोर्टका अनुसार अब उनको मुख्य ध्यान फिल्म निर्माणमा हुन सक्छ ।

स्रोतका अनुसार, ३८ वर्षीय यी गायक एउटा फिचर फिल्म निर्देशन गर्ने तयारीमा छन् । यसै फिल्ममार्फत चर्चित अभिनेता नवाजुद्दीन सिद्दीकीकी छोरी, १५ वर्षीया शोरा सिद्दीकीले अभिनयमा डेब्यु गर्दैछिन् ।

शोरा हाल लण्डनमा अभिनयको कोर्स गरिरहेकी छन् । जानकारीअनुसार यस प्रोजेक्टको नाम अहिलेसम्म तय गरिएको छैन । अरिजीतले पार्श्व गायनबाट विश्राम लिने घोषणा गरेपछि चलचित्र र संगीत क्षेत्रमा निकै चर्चा चुलिएको छ । प्रशंसक र यस क्षेत्रका जानकार यो निर्णयको पछाडि के कारण होला भनेर अड्कलबाजी गरिरहेका छन् ।

स्रोतका अनुसार यो फिल्म देशभरका दर्शकलाई लक्षित गरिएको र जङ्गलको कथामा आधारित छ । यस फिल्मलाई अरिजीत र उनकी पत्नी कोयलले मिलेर लेखेका हुन्, जसले यस प्रोजेक्टमा उनीसँग नजिक रहेर काम गरिरहेकी छन् ।

रिपोर्टमा उल्लेख गरिएको एक स्रोतका अनुसार, अरिजीत लामो समयदेखि यस फिल्मप्रति निकै उत्साहित थिए । धेरै फिल्ममा गीत गाउने जिम्मा लिइरहँदा यो प्रोजेक्टलाई न्याय गर्न गाह्रो हुने ठानेर नै उनले यस्तो निर्णय लिएको बताइएको छ । यस फिल्मलाई महावीर जैन फिल्म्स, एल्काद्युति फिल्म्स र गड ब्लेस इन्टरटेनमेन्टले निर्माण गर्ने बताइएको छ । केही रिपोर्ट अनुसार छायाङ्कन सुरु भइसकेको छ ।

के तपाई फोटो कपी प्रिन्टर मेसिन किन्दै हुनुहुन्छ ?

Brother, Canon, HP, Sharp Ricoh, Epson, Kyocera, Lexmark

टोनर रिफिलिङ्ग, प्रिन्टर, कम्प्युटर, फोटोकपी लगायतको सर्भिस छिटो छरितो र भरपर्दो रुपमा गर्नुभई ढुक्क हुनुहोस् ।

Printer Shop

The complete office solution

Contact No. 9845292140, 057-527041, Schoolroad, Hetauda-4

tonerhouse_htd@yahoo.com

काठमाडौं-तराई द्रुतमार्ग:

आठ वर्षको पर्खाइमा सुरुङ र अग्ला पुलमा देखियो रहरलाग्दो प्रगति

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ मुलुकको संघीय राजधानी काठमाडौंलाई तराई-मधेशसँग जोड्ने सबभन्दा छोटो र रणनीतिक महत्व बोकेको राष्ट्रिय गौरवको आयोजना 'काठमाडौं-तराई/मधेश द्रुतमार्ग' निर्माणले लामो सुस्ततापछि लय समातेको देखिन्छ ।

आयोजनाको जिम्मेवारी नेपाली सेनाले सम्हालेको साढे आठ वर्ष र निर्माणकार्य विधिवतरुपमा सुरु भएको साढे चार वर्षको सेरोफेरोमा आइपुग्दा आयोजनाले ४५.१६ प्रतिशत भौतिक प्रगति हासिल गरेको छ । जनस्तरमा आठ वर्ष बित्दा पनि आधा काम नसकिएको भन्दै आलोचना भइरहँदा निर्माणस्थलमा ठडिएका गगनचुम्बी पुल र पहाड छिचोल्दै बनेका सुरुङमार्गले भने विकासको भव्य र आशालाग्दो तस्बिर पेश गर्न थालेका छन् ।

पुल र सुरुङमा देखिएको उत्साहजनक कायापलट

आयोजनाको समग्र भौतिक प्रगति ४५ प्रतिशतको हाराहारीमा रहे पनि फिल्डमा देखिने गरी भएको मुख्य परिवर्तन भनेको सुरुङमार्ग र विशेष प्रकृतिका पुलहरु हुन् । कान्तिलोकपथ हुँदै यात्रा गर्ने जो कोहीका लागि मकवानपुरको धेद्रे र लेनडाँडा क्षेत्रमा निर्माण भएका विशाल संरचनाहरु अहिले आकर्षणको केन्द्रबिन्दु बनेका छन् । यहाँ ८२ मिटर अग्ला पुलका पिलर ठडिएका छन्, जसले टाढैबाट हेर्दा पनि विकासको नयाँ मानक स्थापित गरेको भान हुन्छ । धेद्रे सुरुङको मुखैमा जीतपुर खोलामाथि बनाइएका समानान्तर दुई पुल र लेनडाँडा सुरुङतर्फ जाने चालिसे खोलामाथिका पुलहरु निर्माणको अन्तिमचरणमा पुगेका छन् ।

करिव ३०० मिटरभन्दा लामा यी पुलहरुमा अबको केही समयभित्रै सवारी साधन गुड्ने सम्भावना देखिएको छ । फास्ट ट्र्याकको सबैभन्दा जटिल मानिने सुरुङ खन्ने कार्यमा पछिल्लो समय उल्लेख्य 'ब्रेक थ्रु' हासिल भएको छ । आयोजनाअन्तर्गत कुल १०.९७९ किलोमिटर लम्बाईका सातवटा सुरुङ रहनेछन् । तीमध्ये मकवानपुरस्थित १.६९१ किलोमिटर लामो धेद्रे र १.६२६ किलोमिटर लामो लेनडाँडा सुरुङको 'ब्रेक थ्रु' भइसकेको छ । हाल यी सुरुङभित्र फिनिसिङको काम तिब्रगतिमा भइरहेको छ । नेपालकै ठूलो यातायात सुरुङ मानिएको ३.४५५ किलोमिटर लामो महादेवटार सुरुङमार्गको खन्ने काम पनि ७० प्रतिशत सकिएको छ ।

करिव २ हजार ३ सय ४८ मिटर खनिसकिएको यो सुरुङलाई आगामी असार मसान्तभित्र वारपार (ब्रेकथ्रु) गराउने लक्ष्यका साथ नेपाली सेना र निर्माण व्यवसायी अहोरात्र खटिएका छन् । यसबाहेक चन्द्रामभीर, सिसौटार, देवीचौर र मौरीभीरमा पनि सुरुङ निर्माणको काम अघि बढिरहेको छ । नेपाली सेनाका प्राविधिककाअनुसार चालू आर्थिक वर्षभित्रै थप दुई जोडी सुरुङ छिचोल्ने योजना रहेको छ । सर्वसाधारणले २०७४ सालको वैशाखमा सरकारले नेपाली सेनालाई जिम्मा लगाएदेखि नै समय गणना गरिरहेका छन् । उनीहरुको दृष्टिमा आठ वर्ष बितिसक्दा पनि प्रगति आधा नहुनु सुस्तताको प्रमाण हो ।

तर, आयोजना निर्माणको जिम्मा पाएको नेपाली सेनाको तर्क भने फरक छ । सेनाकाअनुसार २०७४ सालमा जिम्मा पाएपनि शुरुवाती समय विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) निर्माण, कन्सल्ट्यान्ट छनोट र अन्तर्राष्ट्रिय ठेक्का प्रक्रियामा खर्च भएको थियो । पुरानो डीपीआरले काम नचल्ने भएपछि सेनाले नयाँ सिराबाट डीपीआर बनाउनुपर्‍यो, जसमा सुरुङमार्गको लम्बाइ थपियो र रेखांकनमा केही परिमार्जन गरियो । मन्त्रिपरिषद्बाट डीपीआर स्वीकृत गराएर २०७८ जेठ ३१ गतेबाट मात्रै विधिवतरुपमा निर्माणकार्य सुरु गरिएको सेनाको दाबी छ । यस हिसावले फिल्डमा काम सुरु भएको साढे चारवर्ष मात्र भएको सैनिक अधिकारीहरु बताउँछन् । भौगोलिक जटिलता, पहिरोको जोखिम र कोभिड महामारीजस्ता कारणले पनि सुरुवाती चरणमा काममा बाधा पुगेको थियो ।

वातावरणीय सन्तुलन र आर्थिक पाटो

ठूला पूर्वाधार निर्माण गर्दा वनविनाश हुने र पारिस्थितिक प्रणालीमा असर पर्ने भन्दै वातावरणविद्हरुले निरन्तर चिन्ता व्यक्त गर्दै आएका छन् । यसको जवाफमा नेपाली सेनाले पुन:रोपण र सामुदायिक वनलाई बिरुवा हस्तान्तरणको तथ्यांक सार्वजनिक गरेको छ । सेनाका अनुसार हालसम्म आयोजना प्रभावित क्षेत्र वरपर ७ लाख ५० हजार नयाँ बिरुवा रोपिएको छ । तीमध्ये १ लाख ५१ हजार बिरुवा हुर्काएर विभिन्न सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई हस्तान्तरण गरिएको छ । जसलाई सेनाले पर्यावरणीय सन्तुलनका लागि चालिएको महत्वपूर्ण कदमका रुपमा प्रश्तुत गरेको छ । यद्यपि, वातावरणविद्हरुले भने द्रुतमार्गले लामोअवधिमा वन्यजन्तुको आवागमन, स्थानीय जलस्रोत र भूक्षयमा पार्ने प्रभावबारे अझ गम्भीर वैज्ञानिक अध्ययन र दीर्घकालीन अनुगमन आवश्यक रहेको औंल्याएका छन् ।

आर्थिक पाटोतर्फ हेर्दा, राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको निर्माण लागत करिव २ खर्ब ११ अर्ब ९३ करोड रुपैयाँ अनुमान गरिएको छ, जसमध्ये हालसम्म करिव ८३ अर्ब रुपैयाँ खर्च भइसकेको छ । आयोजनाको वित्तीय प्रगति ४५.३३ प्रतिशत पुगेको छ । ठेक्का प्रक्रिया, डिजाइन परिमार्जन र मुद्रास्फीति जस्ता तत्वले अन्तिम लागतमा थप दबाब सिर्जना गर्ने सम्भावना विज्ञहरुले देखाइरहेका छन् । तर, सेनाले तोकिएको बजेटभित्रै आयोजना सम्पन्न गर्ने दाबी दोहोर्‍याउँदै आएको छ ।

खोकनाको गाँठो र प्रधानमन्त्रीको निर्देशन

द्रुतमार्गको निजगढ र मकवानपुर खण्डमा कामले तिब्रता पाए पनि काठमाडौंतर्फको प्रवेशबिन्दु (जिरो प्वाइन्ट) मानिने ललितपुरको खोकनाक्षेत्रमा भने अन्योल कायमै छ । यहाँको ६.५ किलोमिटर खण्डमा जग्गा अधिग्रहण, मुआब्जा विवाद र सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षणको विषयले निर्माणकार्य ठप्प प्राय: छ । स्थानीय बासिन्दाले स्मार्ट सिटी, बाहिरी चक्रपथ र द्रुतमार्गजस्ता ठूला आयोजना एकै ठाउँमा थुपार्दा ऐतिहासिक बस्ती र पुरातात्विक सम्पदा मासिने भन्दै विरोध गर्दै आएका छन् । यही विवादका कारण खोकना खण्डमा पर्ने ४ वटा पुलको निर्माण सुरु हुन सकेको छैन भने इन्टरचेन्ज र अन्य संरचनाको काम पनि रोकिएको छ ।

यसै सन्दर्भमा, प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीले हालै खोकनाक्षेत्रको स्थलगत निरीक्षण गर्दै समस्या समाधानका लागि कडा निर्देशन दिएकी छन् । विकास निर्माण गर्दा धार्मिक विश्वास र सांस्कृतिक सम्पदामा आघात पुग्न नहुनेमा जोड दिँदै उनले स्थानीयका सरोकारलाई गम्भीरतापूर्वक लिन सम्बन्धित निकायलाई सचेत गराइन् । प्रधानमन्त्री कार्कीले आवश्यक परेको खण्डमा आयोजनाको रेखांकन र 'जिरो प्वाइन्ट' नै परिवर्तन गर्न सरकार तयार रहेको संकेत गरिन् । प्रधानमन्त्रीको यो अभिव्यक्तिले वर्षौंदेखि अल्झिएको खोकनाको समस्या छिट्टै समाधान हुने आशा जगाएको छ । सरकारले स्थानीयको माग सम्बोधन गर्दै आयोजनालाई निकास दिने तत्परता देखाउनुले काठमाडौंतर्फको काम पनि अब अघि बढ्ने विश्वास गरिएको छ ।

२०८३ को लक्ष्य र आगामी चुनौती

नेपाली सेनाले यसअघि २०८१ मंसिरभित्र काम सक्ने लक्ष्य राखेको थियो । तर, विविध प्राविधिक र व्यवस्थापकीय कारणले यो समयसीमामा काम सम्पन्न नभएपछि सरकारले आयोजनाको म्याद २०८३ चैतसम्म थप गरेको छ । अबको करिब एक वर्षभित्र बाँकी ५५ प्रतिशत काम सम्पन्न गर्नु सेनाका लागि ठूलो चुनौती र अवसर दुवै हो । आगामी एकवर्ष आयोजनाका लागि निर्णायक मानिएको छ । अब बाँकी रहेका काममा उच्चस्तरका संरचनात्मक निर्माण, सुरक्षा मापदण्ड, सिग्नलिङ प्रणाली र गुणस्तर परीक्षणलाई प्राथमिकताका साथ हेरिनुपर्ने हुन्छ । निर्माणको गति कायम राख्दै वर्षायाममा उत्पन्न हुने भूस्खलन, मेसिनरी सञ्चालन र श्रमिक सुरक्षाको सन्तुलन मिलाउनु चुनौतीपूर्ण हुनेछ ।

आयोजनाप्रमुख तथा प्राविधिकका अनुसार अबको मुख्य ध्यान तोकिएको समयसीमा अर्थात २०८३ चैतभित्रै काठमाडौंबाट गाडी गुडाएर तराई पुर्‍याउनुमा केन्द्रित छ । तराईमा २७ मिटर र पहाडी क्षेत्रमा २५ मिटर चौडाइ हुने यो चार लेनको सडक सम्पन्न भएपछि काठमाडौंबाट निजगढसम्मको यात्रा करिव एक घण्टामा छोटिनेछ । यसले नेपालको इन्धन खपतमा अर्बौंको कटौती गर्ने मात्र नभई तराई र पहाडबीचको आर्थिक तथा सामाजिक सम्बन्धलाई नयाँ उचाईमा पुर्‍याउने अपेक्षा गरिएको छ ।

काठमाडौं-तराई/मधेश द्रुतमार्ग केवल सडक सञ्जाल नभई मुलुकको आर्थिक रुपान्तरण, वैकल्पिक व्यापार मार्ग विकास र राष्ट्रिय सुरक्षासँग जोडिएको पूर्वाधारका रुपमा स्थापित हुनेमा दुईमत छैन । सुरुवातीचरणका ढिलासुस्ती र विवादका बाबजुद हाल देखिएको भौतिक प्रगतिले आयोजना सम्पन्न हुनेमा आशाको सञ्चार गराएको छ । अग्ला पुल र सुरुङमार्गको सफल निर्माणले नेपाली सेनाको व्यवस्थापकीय क्षमता र निर्माण व्यवसायीको दक्षतालाई प्रमाणित गरिरहेको छ । अब खोकनाको विवादलाई जनविश्वास जितेर समाधान गर्दै बाँकी काम युद्धस्तरमा अघि बढाउन सके २०८४ को नयाँवर्षसँगै नेपालीले आफ्नै 'ड्रिम प्रोजेक्ट'मा यात्रा गर्ने सपना साकार हुनेछ ।

रेडियो मकवानपुरद्वारा सञ्चारिकालाई सेनेटरी प्याड वितरण

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ हेटौंडाको पहिलो सामुदायिक रेडियो, रेडियो मकवानपुरले १६ औं वार्षिक उत्सवको अवसरमा सञ्चालन भइरहेको सप्ताहव्यापी कार्यक्रम अन्तर्गत तेस्रो दिन सञ्चारिका समूह मकवानपुरलाई सेनेटरी प्याड वितरण गरेको छ ।

रेडियो मकवानपुरका सञ्चालक समितिका अध्यक्ष आनन्दराम पराजुली, स्टेसन म्यानेजर गणेशदर्पण अधिकारी तथा कार्यक्रमका प्रमुखअतिथि नेपाल पत्रकार महासंघ मकवानपुरका अध्यक्ष बालकृष्ण अधिकारीले सञ्चारिका समूह मकवानपुरकी अध्यक्ष निशा गुरुङ सहितको टिमलाई २ सय थान सेनेटरी प्याड हस्तान्तरण गरेका हुन् । कार्यक्रममा रेडियो मकवानपुरका अध्यक्ष पराजुलीले सामुदायिक रेडियो भएकाले समुदायसँग प्रत्यक्ष जोडिएर सामाजिक उत्तरदायित्वका कार्यक्रम गर्दै आएको बताए । उनले महिला पत्रकारको मासिक स्वास्थ्य समस्यालाई ध्यानमा राखी पत्रकारिता पेशामा सहजता होस् भन्ने उद्देश्यले सेनेटरी प्याड वितरण गरिएको स्पष्ट पारे ।

नेपाल पत्रकार महासंघ मकवानपुरका अध्यक्ष बालकृष्ण अधिकारीले महिला पत्रकारका लागि पत्रकार महासंघ मकवानपुर हरेक परिस्थितिमा साथ दिन तयार रहेको बताए । कार्यक्रममा सञ्चारिका समूह मकवानपुर तथा बागमती प्रदेशकी संस्थापक अध्यक्ष सरिता दाहाल, सञ्चारिका समूह बागमती प्रदेशकी महासचिव नानीमाया सापकोटा, सञ्चारिका समूह मकवानपुरकी अध्यक्ष निशा गुरुङलगायत सञ्चारकर्मीको उपस्थिति रहेको थियो । रेडियो मकवानपुरको सप्ताहव्यापी कार्यक्रम अन्तर्गत पहिलो दिन रक्तदान कार्यक्रम, दोस्रो दिन हेटौंडा-१८ खाद्यान्न सहयोग गरिएको थियो ।

आज सोमबार रेडियोमै निर्वाचन आचारसंहितासम्बन्धि अन्तरसंवाद, २० गते मिडिया कप फुटसल प्रतियोगिता र २२ गते सप्ताहव्यापी कार्यक्रमको समापन हुनेछ । सप्ताहव्यापी कार्यक्रमको समापनमा मकवानपुरका २ जनालाई जनही नगद १० हजार रुपैयाँसहित सामुदायिक सम्मान प्रदान गरिनेछ । रेडियो मकवानपुरले वार्षिकोत्सवमा २ जनालाई सामुदायिक सम्मान र हरितालिका तीजको अवसरमा २ महिलालाई जागरुक महिला सम्मान प्रदान गर्दै आएको छ ।

पौने दुई क्वीन्टल गाँजासहित पिकअप नियन्त्रणमा, चालक फरार

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ मकवानपुर प्रहरीले पौने दुई क्वीन्टल प्रतिबन्धित लागूऔषध गाँजासहित एक पिकअप गाडी नियन्त्रणमा लिएको छ ।

मकवानपुरको भीमफेदी गाउँपालिका-२ भैंसेस्थित चेकपोइन्ट अगाडि सडकमा सवारीसाधन चेकजाँचका क्रममा आँपचौरतर्फबाट भैंसेतर्फ आउँदै गरेको प्रदेश ३-०१-०२४ च ४२७० नम्बरको योद्धा पिकअप गाडीलाई रोक्न खोज्दा गाडी नरोकी हेटौंडा बजारतर्फ फरार भएको थियो । गाडीलाई पिछा गर्दै जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरबाट खटिएको प्रहरी टोलीले हेटौंडा लोकप्रिय मोडनजिक गाडी रोकेको थियो । तर, गाडी रोकिनासाथ चालक फरार भएको प्रहरीले जनाएको छ ।

पिकअप गाडीभित्र लुकाइ छिपाइ राखिएको प्रतिबन्धित लागूऔषध गाँजा १७२ किलो ६०० ग्राम फेला परेको प्रहरीले जानकारी दिएको छ । बरामद गरिएको गाँजा र पिकअप गाडी प्रहरी नियन्त्रणमा लिइएको छ भने फरार चालकको खोजीकार्य तीव्र पारिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरले जनाएको छ ।

घरदैलो अभियानमा थाहानगर पुगे थोकर

मतदाताको उत्साहले उर्जा थपियो

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीबाट मकवानपुर प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्र नम्वर २ का उमेदवार राम बहादुर थोकर चुनावी अभियान अन्तर्गत थाहानगर पुगेको उनको सचिवालयले जनाएको छ ।

फागुन २१ गते हुने प्रतिनिधिसभा निर्वाचनअन्तर्गत राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीका उमेद्वार थोकर दैनिक जनताको घर आँगनमा पुगेर चुनावी कार्यक्रम गरिरहेका छन् ।

मतदाताको बिश्वास जित्न र आफू पनि मतदातालाई विश्वास दिलाउन चुनावी अभियान अन्तर्गत घरदैलो कार्यक्रममा व्यस्त देखिएका हुन् । चुनावी अभियान अन्तर्गत राप्रपाका उमेद्वार थोकर आइतबार मक्वानपुरगढी गाउँपालिका-५ स्थित सामरीमा अर्जुन अधिकारिको असामयिक निधनप्रति श्रद्धाञ्जली ब्यक्त गर्न सामरी पुगेका थिए । सामरीमा स्वर्गीय अधिकारीप्रति शोक ब्यक्त गर्दै थोकर चुनावी अभियानअन्तर्गत थाहानगर पुगेको सचिवालय स्रोतले बताएको हो ।

थाहा नगरपालिकाको पालुङ दोबाटो, मोरियाचौतारा, लामिचौरलगायतका क्षेत्रमा जनताको घरदैलोमा सरिक भएका हुन् । थोकर जनताको घरदैलोमा मतमाग्दै गर्दा मतदातामा खुशी छाएको थोकरले बताए । राजसंस्थाले मात्र जनताको रक्षा गर्नसक्ने भन्दै मतदाताले थोकरलाई मतदिने बिश्वास दिलाएका थिए ।

'बिजयको विजयलाई अब कसैले रोक्न सक्दैन'-स्थानीय

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १८ माघ/ मकवानपुर प्रतिनिधिसभा क्षेत्र नम्बर-१ बाट नेपाली कम्युनिष्ट पार्टीका उम्मेदवार बिजय गौतमको 'विजय' लाई अब कसैले रोक्न नसक्ने बागमती गाउँपालिका-९ बेतिनीबासीले दावी गरेका छन् ।

बेतिनीका स्थानीय राम बहादुर रानाले यसपटक परिवर्तनका सम्वाहक तारा चिन्हमा मतदान गरेर युवा उम्मेदवार गौतमलाई बिजयी गराउने बताए । गौतमको नाम नै काफि छ, उहाँको नाम जस्तै विजय पक्का छ अर्का स्थानीय श्यामबहादुर रानामगरले दावि गरे । पिछडिएका वर्ग, महिला, दलितको पक्षमा आवाज उठाउने नेपाली कम्युनिष्ट पार्टीका उम्मेदवार गौतमलाई तारा चिन्हमा मतदान गरेर विजय गराउने सल्लाह भएको स्थानीय मोतीमाया किङरिङको भनाई छ ।

कार्यक्रममा उपस्थित अगुवा कार्यकर्ताले सशक्त, जुझारु र सक्रिय युवा उम्मेदवार गौतमलाई मकवानपुर क्षेत्र नम्बर-१ बाट सर्वाधिक मतका साथ विजयी गराउने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका छन् । यसैबीच बागमती गाउँपालिका वडा नम्बर-९ मा अगुवा कार्यकर्ता भेला तथा निर्वाचन प्रचारप्रसार कार्यालय उद्घाटन भव्यरुपमा सम्पन्न भएको छ । कार्यक्रममा नेकपा बागमती प्रदेश कमिटी सदस्य अरुण बल र नेकपा केन्द्रीय सदस्य तथा बागमती गाउँपालिका अध्यक्ष सर्केस घलान (मधु) ले मन्तव्य राख्दै गौतमको अभियान जनताबीच तीव्रगतिमा फैलिँदै गएको बताए ।

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै उम्मेदवार गौतमले आफू चुनाव जित्न मात्र नभई व्यवस्था र सोच दुवै बदल्न मैदानमा उत्रिएको बताए । उनले इमान, निष्ठा र जवाफदेही नेतृत्वको अठोट दोहोर्‍याउँदै, यो अभियान व्यक्तिको मात्र नभई, देश र जनताको भविष्यसँग जोडिएको बताए । साथै उनले बागमती-९ बाट प्राप्त समर्थनले आफूलाई अझ ठूलो जिम्मेवारीबोध गराएको बताए । कार्यक्रम निर्वाचन परिचालन कमिटी संयोजक ईन्द्रबहादुर थोकरको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको हो ।

नेपाल सरकार
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
हुलाक सेवा विभाग
बबरमहल, काठमाडौं

"घरघरमा हुलाक, मनमनमा "हुलाक"

नेपाल हुलाकबाट प्राप्त हुँदै आएका तपशिलमा उल्लेखित सेवाको उपयोग गरी राष्ट्रको समृद्धिमा टेवा पुर्‍याउनुहुन अनुरोध छ ।

प्रमुख सेवाहरू

१.साधारण चिठी पत्र सेवा
यो सेवा अन्तरगत साधारण पत्र, दृष्टिविहिनले प्रयोग गर्ने साहित्य, बुकपोष्ट, समाचार पत्र, हवाईपत्र, साना पाकेटहरु पर्दछन् ।

२. रजिष्ट्री सेवा
* चिठीपत्रलाई नियमानुसार Postal Internal Tracking System (PITS) प्रविष्ट गरी दर्ता चलानी र प्राप्तिको अभिलेख राखेर गरिने सेवा ।
* चिठी पुगे/नपुगेको अवस्था थाहा पाउन Tracking को व्यवस्था ।

३. पार्सल/पुलिन्दा सेवा
* २ केजीदेखि २० केजिसम्मको सामान पठाउन सकिने
* हुलाक वस्तुको अवस्था थाहा पाउन Tracking को व्यवस्था ।

४. टिकट विक्री सेवा
* नियमित टिकट विक्री र फिलाटेलिक सेवा

५. व्यावसायिक सेवा
द्रुत डाँक सेवा (Express mail service EMS)
* छिटोछरितो, सुरक्षित र भरपर्दो रुपमा चिठीपत्र, कागजात, सामान वा पार्सलहरु पठाउने माध्यम ।
* हुलाक वस्तुको अवस्था थाहा पाउन ट्रयाकिङ (Tracking) को व्यवस्था ।
* हुलाक वस्तुको छिटो ढुवानीको लागि प्राथमिकतामा राखी यसको गहनता बमोजिम स्थल वा हवाई मार्गबाट पठाउने व्यवस्था ।

एजेन्सी सेवाहरू (प्रत्यायोजित अधिकार अन्तरगतका सेवाहरू)
१. सूचनाको हक कार्यान्वयनसम्बन्धि अनुगमन ।
२. एफ.एम. रेडियो र केवल (Cable) नवीकरण तथा अनुगमन ।
३. प्रेस प्रतिनिधि पास, अनलाइन पत्रिका, सञ्चारकर्मी परिचयपत्र नविकरण ।
४. पत्रपत्रिका दर्ता तथा अंक प्रमाणितको लागि सिफारिस ।
५. छापा तथा विद्युतीय सञ्चार माध्यमलाई लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन गरेवापत रकम भुक्तानी र सोको अनुगमन ।

फोन नं. ०१-५३२४११६/११७, Website: www. nepal post.gov.np,
Email ID: admin@nepalpost.gov.np

साझाकुरा राष्ट्रिय दैनिकका लागि **सविन न्यौपाने**द्वारा प्रकाशित, सम्पादक: **सरला खनाल**, कार्यालय/मुद्रण: हेटौंडा-१ चौकीटोल, फोन नं.: ०५७-५२११५, E-mail:sajhakura@gmail.com, URL: www.sajhakuranews.com, पोष्ट बक्स नं. २९, **मुद्रण:** सफल छापाखाना